

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดตรัง

การศึกษาย่านและชุมชนเมืองตรัง จำเป็นต้องศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา ทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมของชุมชนควบคู่ไปกับ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ และอธิบายชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

3.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพื้นที่

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนเก่าเมืองตรังมีการกล่าวถึงมานานแล้วในอดีต มีการตั้งชุมชนดั้งเดิม เมืองตรังมีความพิเศษกว่าเมืองอื่น ๆ คือเมืองมีการโยกย้ายที่ตั้งจากเดิมมาอยู่ที่ตั้งในปัจจุบัน ดังนั้นในการศึกษาความเป็นมาของชุมชน เมืองตรังในปัจจุบัน ในทางประวัติศาสตร์เมืองตรัง มีความเชื่อมโยงกับ จ. อื่น ๆ ภายในเมือง และมีความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์โดยรวมของภูมิภาค

จังหวัดตรัง เป็นจังหวัดหัวเมืองอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ติดทะเล อันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ชายฝั่งตะวันตก เป็นเมืองที่ตั้งขึ้นใหม่ในสมัย กรุงรัตนโกสินทร์ จึงไม่ปรากฏว่ามีประวัติสมัยโบราณก่อนหน้านั้น และคาดว่า ในสมัยแผ่นดินพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุงศรีอยุธยา นั้น เมืองตรังยังไม่มี เพราะปรากฏในพระธรรมนุญ กล่าวถึงเมืองทางใต้เพียงนครศรีธรรมราช พัทลุง ไชยา ชุมพร เพชรบุรี กุยบุรี ปรานบุรี คลองวาฬ บางตะพาน ตะกั่วทุ่ง ตะกั่วป่า ตะนาวศรี มะริด ทวาย และสามโคก ดังนั้น เมืองตรังแต่เดิมน่าจะ เป็นเพียงเส้นทางผ่านไปมา ระหว่าง นครศรีธรรมราช กับพัทลุงเท่านั้น ต่อมา เมื่อมีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่มากขึ้นก็บังเกิดเป็นเมืองในภายหลัง

เท่าที่พบหลักฐานความเป็นมาของจังหวัดตรัง เริ่มแรกได้จากจารึก วัดเสมาเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่ว่าเมืองตรังเดิมเป็นหัวเมืองขึ้นต่อ เมืองนครศรีธรรมราช สมัยนั้นกล่าวกันว่า นครศรีธรรมราชเจริญรุ่งเรืองมาก มีหัวเมืองต่าง ๆ อยู่ในความปกครองถึง 12 เมืองด้วยกัน เรียกว่า 12 นักษัตริ์ สัญลักษณ์ของเมืองไข่ตราม้า (ปีมะเมีย) เป็นตราประจำเมือง และพอจะแบ่ง วิวัฒนาการของจังหวัดตรัง ออกเป็น 3 สมัยด้วยกัน คือ 1

เมืองตรังเมื่อปี พ.ศ. 2345 เท่าที่ทราบจากหลักฐานทำเนียบเมือง นครศรีธรรมราช ว่าครั้ง สมัย รัชกาลที่ 2 (สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย) ตั้งพระยาบริรักษ์ภูเบศร์ (น้อย) เป็นพระยา นครศรีธรรมราช สืบแทนเจ้าพระยานคร (พัฒน์) และตั้งหลวงอุไทยธานีเป็นผู้พยาบาลเมืองตรัง

หลวงอุไทยธานีเป็นบุตร เจ้าพระยานครฯ (น้อย) ในปี พ.ศ. 2354 ปรากฏจากทำเนียบกรมการเมืองตรังว่า หลวงอุไทยธานีได้เป็น พระอุไทยธานี โดยมีตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการเมืองตรังเป็นคนแรก และได้สร้างหลักเมืองตรังที่ควนธานี (ศาลหลักเมืองตรังที่ตำบลควนธานี อำเภอกันตังปัจจุบัน) ห่างจากตัวจังหวัดปัจจุบันไปทางทิศใต้ 8 กม.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสเมืองตรังเป็นครั้งแรก ทรงเห็นว่าเมืองตรัง (ที่ควนธานี) อยู่ในสภาพซำหดทรุดโทรมมาก โจรผู้ร้ายชุกชุม ตรงกันข้ามกับที่ตำบลกันตัง (ที่ตั้งเมืองกันตัง ในปัจจุบัน) ปรากฏว่า ได้กลายเป็นชุมชนใหญ่มีชาวจนไปอยู่กันมาก ประกอบอาชีพโดยการทำสวนพริกไทย สามารถส่งไปขายถึงเกาะหมาก (ปีนัง) จึงทรงมีพระราชปราชญ์ว่า "เมืองตรัง ถ้าจัดการทำนุบำรุงให้ดีจะเป็นเมือง ที่มีประโยชน์มาก เพราะที่ดินอุดมสมบูรณ์ควรแก่การเพาะปลูก" เจ้าเมืองตรังสมัยนั้นคือ พระยาบริรักษ์ภูเบศร์ ทรงแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช แล้วโปรดเกล้าฯ ให้พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ผู้ว่าราชการเมืองกระบี่ มาดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าเมืองตรัง พ.ศ. 2433

เมื่อพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ได้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองตรังแล้ว ได้พิจารณาเห็นว่าที่ตั้งเมืองตรังที่ตำบลควนธานีนั้นอยู่ห่างจากฝั่งทะเลมาก ไม่เหมาะกับการขยายความเจริญของบ้านเมือง จึงได้กราบบังคมทูลขอย้ายที่ตั้งเมืองจากตำบลควนธานีไปตั้งที่ตำบลกันตัง ปี พ.ศ. 2436 ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาต

เมื่อย้ายตัวเมืองไปตั้งที่ตำบลกันตังแล้ว พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ก็ได้เริ่ม

ดำเนินการพัฒนาสร้างความปลอดภัยแก่เมืองตรัง เช่น สถานที่ราชการ ตัดถนนเชื่อมระหว่างอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะการตัดถนนเชื่อมระหว่างเมืองตรังกับพัทลุงซึ่งต้องตัดผ่านภูเขาและต้องประสบความยากลำบากแต่ก็ทำ ได้ดี (ปัจจุบันนี้ถนนระหว่างจังหวัดตรังกับจังหวัดพัทลุงได้ปรับปรุงใหม่ บริเวณที่เป็นเขาพับผ้าถูกทำลาย ไปหมดแล้ว) นอกจากนี้ยังได้จัดวางผังเมืองใหม่เปิดการค้ากับต่างประเทศ โดยสร้างท่าเรือขึ้นที่กันตัง มีสะพาน ท่าเทียบเรือ ซึ่ง

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ประทานนามว่า "สะพานเจ้าฟ้า" พยายามนำแบบฉบับการปกครองของต่างประเทศทั้งฝรั่ง จีน และมลายู มาใช้ผสมกับของไทย ดำเนินการพัฒนาบ้านเมืองและ เศรษฐกิจความเป็นอยู่ของประชาชน และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ได้นำพันธุ์ยางพาราจากแหลมมลายูมาปลูก ที่เมืองตรังเป็นแห่งแรกของประเทศ ได้แพร่หลายไปทั่วภาคใต้และภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยในขณะนี้

ในปี พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสเมืองตรัง (กันตัง) ขณะนั้น อยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ทรงมีพระราชดำริว่า การตั้งเมืองที่กันตังนั้นไม่ปลอดภัยจากอริราชศัตรู ประกอบกับบอหิวาตโรคกำลังระบาด กันตังเป็นกลุ่มมักเกิดโรคระบาดและยากแก่การขยายเมือง ทรงเห็นว่า ตำบลทับเที่ยง อำเภอบางรัก (อำเภอเมืองตรังในปัจจุบัน) มีลักษณะภูมิประเทศเหมาะสมที่จะตั้งเมือง จึงได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองจากกันตังไปตั้งที่ตำบลทับเที่ยง ซึ่งกลายเป็นที่ตั้งของจังหวัดตรังปัจจุบัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2458 มาจนถึงปัจจุบัน ที่มาของคำว่า "ตรัง" คำว่า "ตรัง" มีความหมายสันนิษฐานได้ 2 ทาง คือ

1. มาจากคำว่า "ตรัง" ซึ่งตามศัพท์แปลว่า ลูกคลื่น เพราะลักษณะพื้นที่ของจังหวัดตรังเป็นเนินเล็ก ๆ สูง ๆ ต่ำ ๆ คล้ายลูกคลื่นอยู่ทั่วไป

2. มาจากคำว่า "ตรังเค" ซึ่งภาษามลายูแปลว่า "รุ่งอรุณ" หรือ "สว่างแล้ว" เพราะสมัยก่อนชาวมลายูและชาวมัชฌิมประเทศ ที่เดินทางมาโดยทางเรือมาค้าขายกับไทย เมื่อเรือแล่นมาตามลำน้ำตรังพอมายังอำเภอกันตัง ก็เป็นเวลารุ่งอรุณพอดี พวกที่มาโดยเรืออาจจะเปล่งเสียงออกมาว่า "ตรัง เค" ดังกล่าวแล้ว แต่ที่มาของคำว่า "ตรัง" ทั้งสองประการนี้ เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น ไม่มีหลักฐานใด ๆ ยืนยันได้

โดยการสันนิษฐานที่มาของชื่อทำให้เราทราบว่า ชื่อดังกล่าวมาจากความสัมพันธ์ของความ เป็นอยู่ และลักษณะของภูมิประเทศของคนในพื้นที่นั้น ๆ

3.2 สภาพทั่วไปของจังหวัดตรัง

3.2.1 สภาพทางกายภาพ

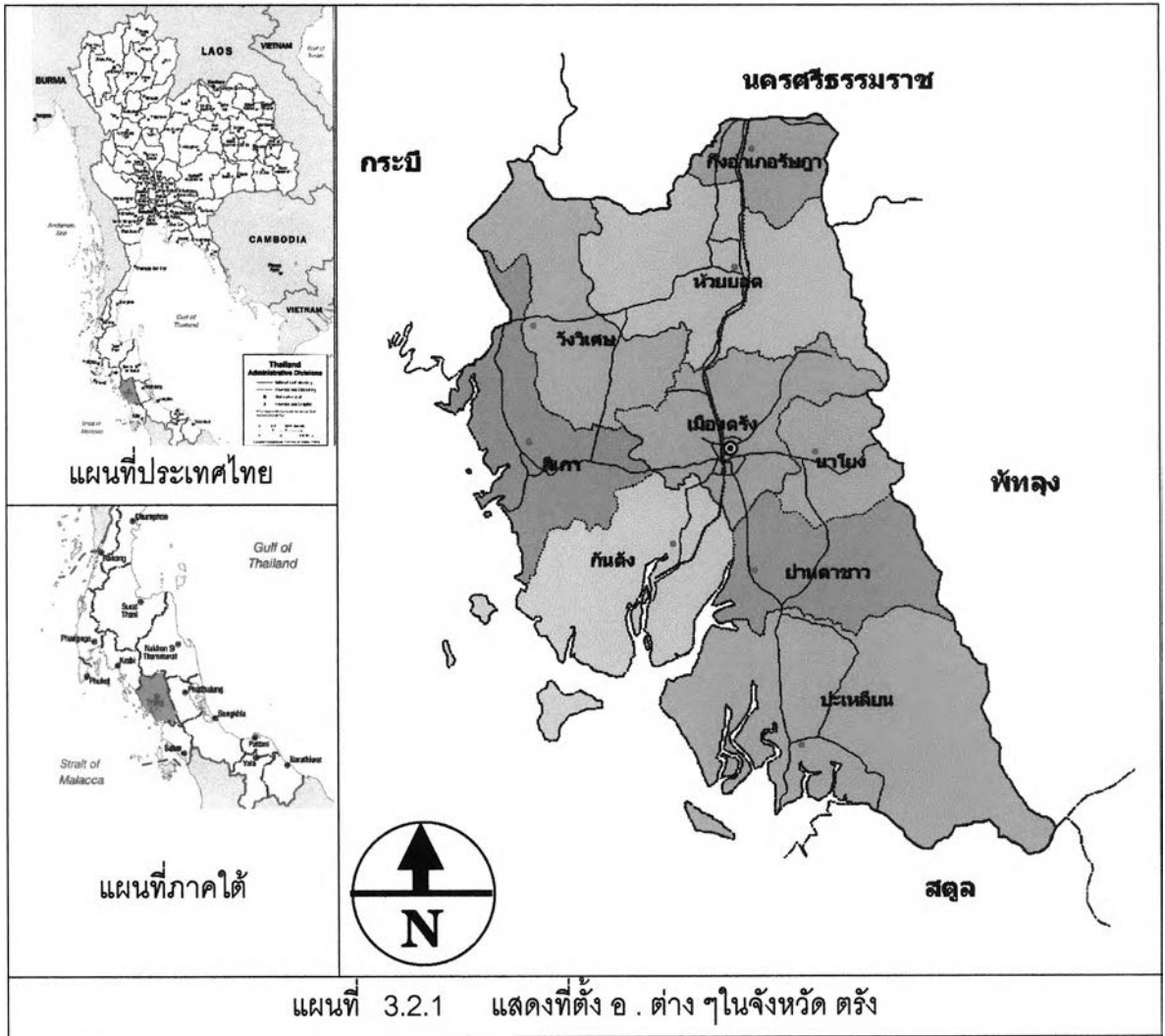
ที่ตั้งและอาณาเขต จังหวัดตรัง

จังหวัดตรังตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 828 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่เลียบชายฝั่งทะเลตะวันตก ของมหาสมุทรอินเดียยาวตลอดแนวเขตจังหวัดถึง 119 กิโลเมตร ประมาณเส้นรุ้งที่ 7 องศา 31 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศา 38 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางถนนสายเพชรเกษม 828 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 4,941,439 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,388,399,375 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่
 ทิศตะวันออก ติดอำเภอควนขนุน อำเภอกงหรา อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง (มี
 เขื่อนเขาบรรทัดกั้นอาณาเขต

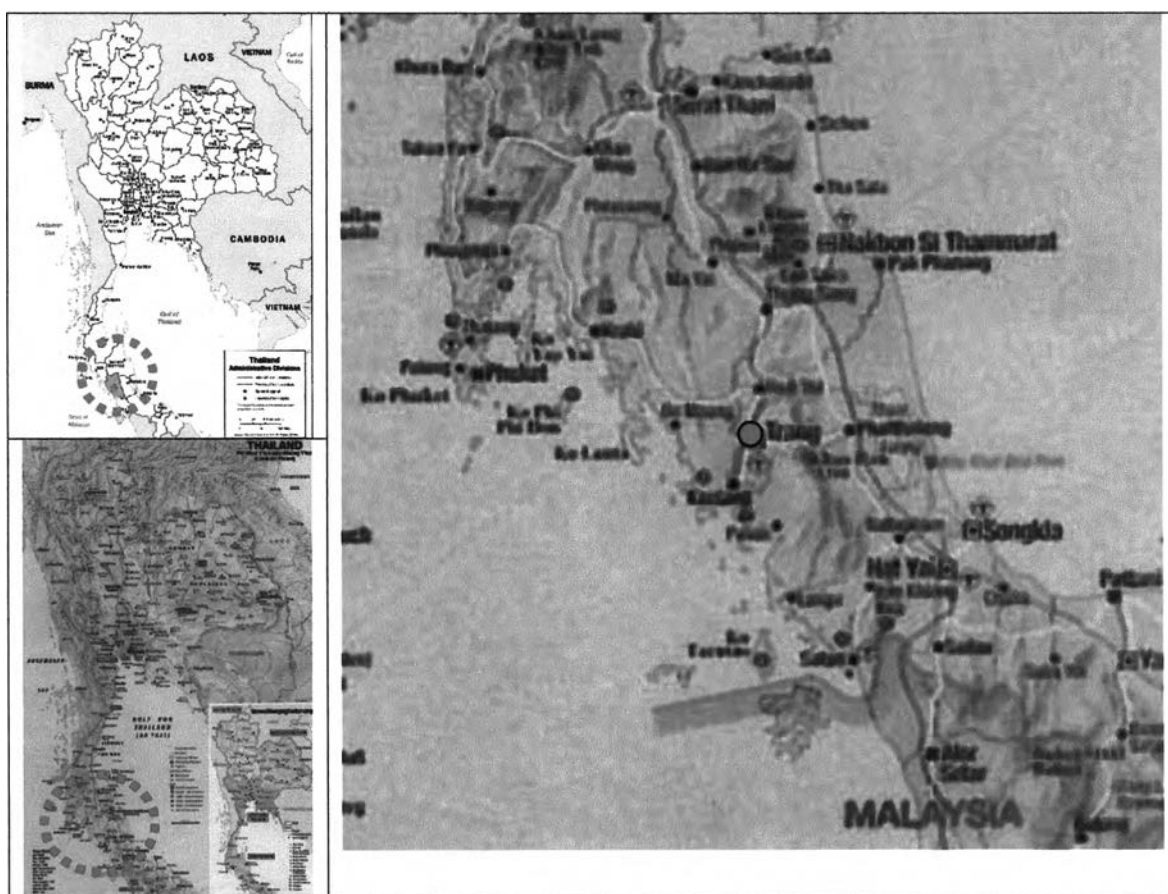
ทิศตะวันตก ติดอำเภอคลองท่อม เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ และทะเลอันดามัน
 มหาสมุทรอินเดีย

ทิศใต้ ติดอำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล และทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่โดยทั่วไปจะเป็นเนินสูงๆ ต่ำ ๆ สลับด้วยภูเขาใหญ่เล็กกระจายกระจายอยู่ทั่วไป พื้นที่ราบเรียบมีจำนวนน้อยซึ่งใช้แหล่งเพราะปลูกข้าว ทางทิศตะวันออกมีเทือกเขาบรรทัดยาวจากตอนเหนือจดตอนใต้ และเป็นแนวเขตแบ่งจังหวัดตรงกับจังหวัดพัทลุง ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น มีป่าชายเลนสำหรับท้องที่ที่อยู่ติดกับทะเล มีพื้นที่เป็นเกาะจำนวน 46 เกาะ อยู่ในพื้นที่อำเภอกันตัง 12 เกาะ อำเภอปะเหลียน 13 เกาะ และอำเภอสิเกา 21 เกาะ

แผนที่ 3.2.2 แสดงลักษณะภูมิประเทศในจ.ตรัง

สภาพพื้นที่จังหวัดตรังมีความหลากหลายซึ่ง ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ ได้จำแนกเขตภูมิประเทศของจังหวัดตรัง เป็น ๔ เขต คือ

1. เขตภูเขาและเชิงเขา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่ตลอดแนวทิวเขาที่เรียกชื่อว่า เขาบรรทัด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทิวเขานครศรีธรรมราช เขตนี้เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่จังหวัดตรัง

2. เขตลอนลูกฟูกหินปูน พื้นที่เขตลอนลูกฟูกหินปูนเป็นที่ราบสลับกับเนิน ภาษาท้องถิ่นเรียกพื้นที่ลักษณะนี้ว่า ควน เป็นพื้นที่ถัดมาทางด้านทิศตะวันตกขนานกับเขตภูเขาและเชิง

เขา บางแห่งมีภูเขาหินปูนโดด หรือกลุ่มภูเขาหินปูน นอกจากนี้ยังมีที่ลุ่มเป็นหนองน้ำซึ่งเกิดจาก หลุมยุบ หลุมจมน (sinkhole and doline) พื้นที่ในเขตนี้เหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐาน เนื่องจาก ระบายน้ำได้ดี

3. เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำตราง-ปะเหลียน คือพื้นที่บริเวณสองข้างฝั่งแม่น้ำตรางและแม่น้ำ ปะเหลียน เป็นที่ราบอยู่บริเวณตอนกลางค่อนข้างไปทางด้านทิศตะวันออกของจังหวัดตรัง พื้นที่ส่วนใหญ่บริเวณนี้เป็นที่ราบ ภาษาท้องถิ่นเรียก **ทุ่งหรือนา** ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณนี้ สำหรับทำนา

4. เขตชายฝั่งทะเลและเกาะ ได้แก่ชายฝั่งด้านทิศตะวันตกตลอดแนว ๑๑๙ กิโลเมตร ชายฝั่งทะเลจังหวัดตรังมีลักษณะที่หลากหลาย เช่นเป็นสันทรายหรือหาดทรายขนานกับชายฝั่ง เป็นโคลนตมที่เกิดจากแม่น้ำลำธาร เป็นชะวากทะเลที่ตื้นเขินเป็นป่าเสม็ด และป่าโกงกาง และ เป็นที่ราบเกิดจากการตื้นเขินของทะเล ฯลฯ

ลักษณะภูมิอากาศ

1. ฤดูกาล แบ่งตามลักษณะของประเทศไทยออกเป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	เริ่มต้นตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

2. ลักษณะอากาศทั่วไป จังหวัดตรังอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำ

ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม

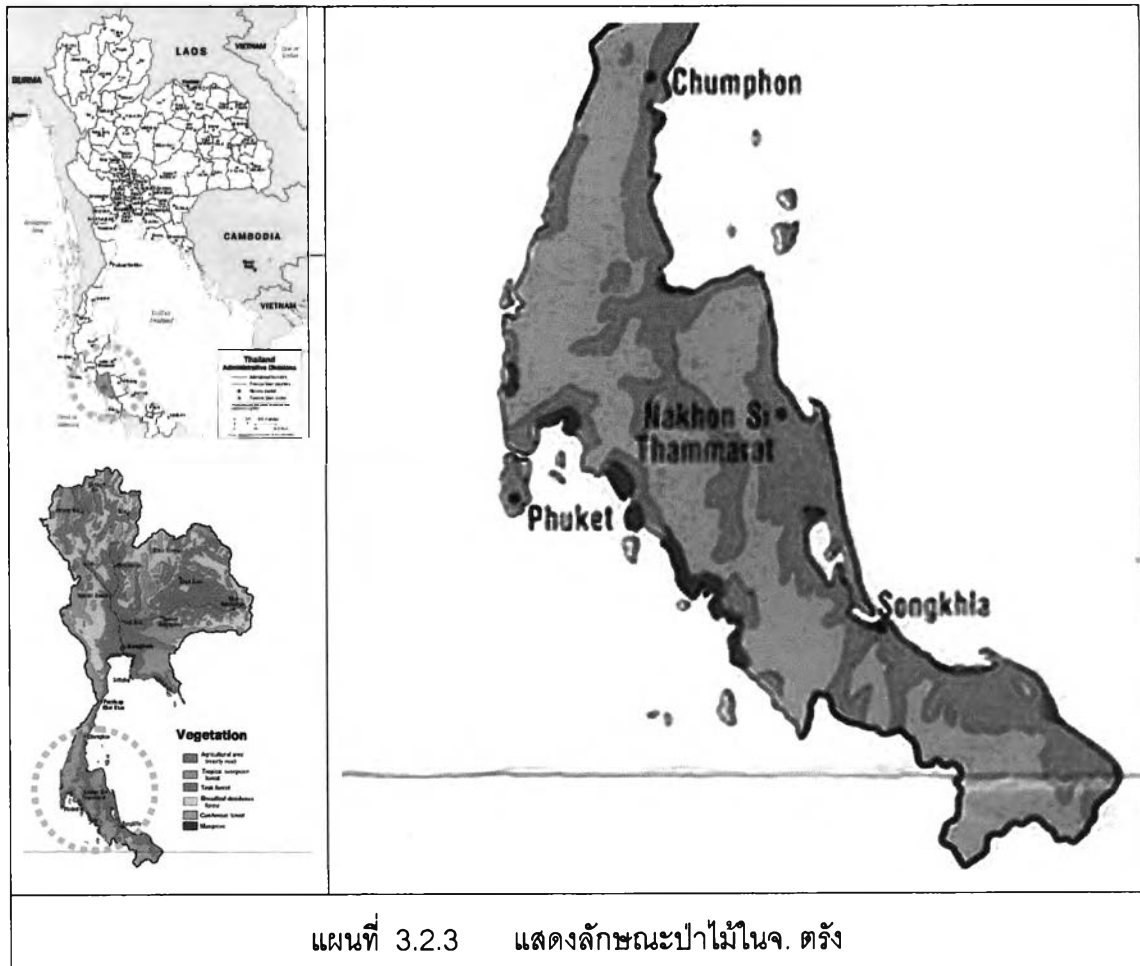
ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม

3. อุณหภูมิของอากาศปี 2545 อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.61 องศาเซลเซียส อุณหภูมิ สูงสุดเฉลี่ยตลอดปี 35.50 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดปี 21.62 องศาเซลเซียส

สภาพป่าไม้

จังหวัดตรัง มีพื้นที่ป่าไม้ตามหลักฐาน ประมาณ 1,892,021 ไร่ ที่ตั้งของพื้นที่ ป่าไม้ใน จังหวัดตรัง มีลักษณะคล้ายกำแพงเมืองเนื่องจากโดยรอบจังหวัดตรัง ซึ่งติดต่อกับอาณาเขต จังหวัดอื่น จะมีพื้นที่ป่าไม้ขึ้นอยู่ติดต่อกีอบตลอดแนวคล้ายกำแพงรั้วบ้าน พื้นที่ป่าไม้ทางด้าน ทิศใต้ เขตติดต่อกับจังหวัดสงขลาและสตูล และพื้นที่ป่าไม้ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือเขต ติดต่อกับจังหวัดกระบี่เป็นพื้นที่ป่าบกมีภูเขาสูงชัน เป็นแหล่งต้นน้ำลำคัญของลำห้วย ลำคลอง ที่

ไหลผ่านพื้นที่ของจังหวัด และราษฎรใช้น้ำดังกล่าวสำหรับอุปโภคบริโภคเกือบทั้งสิ้น ส่วนใหญ่พื้นที่ดังกล่าวยังมีสภาพป่าสมบูรณ์ สำหรับทางด้านที่ติดต่อกับริมทะเลทางทิศตะวันตกของจังหวัด พื้นที่ป่าไม้จะเป็นป่าชายเลน พื้นที่จังหวัดกลางจะเป็นพื้นที่ราบสลับกับภูเขา โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นภูเขาจะมีป่าห่อย่อมเล็กห่อย่อมน้อยอยู่กระจัดกระจายทั่วไป ภูเขาถูกการทำลายไปจนหมดสภาพป่าแล้วเป็นส่วนใหญ่ และตามเกาะแก่งในทะเลก็มีพื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพธรรมชาติสวยงามหลายเกาะด้วยกัน

ที่มา : กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครตรัง

3.2.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของจังหวัดตรัง ความสำคัญของจังหวัดตรังในด้านเศรษฐกิจต่อประเทศไทย

1. ทรัพยากรที่สำคัญ ทรัพยากรที่สำคัญของจังหวัดตรังจำแนกตามประเภท ได้ดังนี้

1.1 ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก ปลูกทั่วไป

ทุกอำเภอที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ อำเภอปะเหลียน

1.2 สัตว์น้ำ จังหวัดตรังมีอาณาเขตติดต่อกับชายฝั่งทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย

ในเขตอำเภอสิเกา กันตัง ปะเหลียน ย่านตาขาว และกิ่ง อ.หาดสำราญ มีความยาวประมาณ 119 กิโลเมตรจึงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์นานาชนิด

1.3 แร่ แร่ธาตุสำคัญ ได้แก่ แร่ดีบุก ฟลูออไรด์ ถ่านหินและแบรท์ที่มีมากที่อำเภอห้วยยอด

1.4 ปาล์มน้ำมัน ปลูกมากที่อำเภอสิเกาและอำเภอวังวิเศษ ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดกระบี่

1.5 รั้งนก มีตามเกาะต่างๆ ในเขตอำเภอกันตัง อำเภอปะเหลียน อำเภอสิเกา ซึ่งเอกชนได้รับประทานเก็บในแต่ละปี

2. อาชีพที่สำคัญ อาชีพที่สำคัญที่ทำรายได้มาสู่จังหวัดตรัง ได้แก่

2.1 การกสิกรรม พืชที่ปลูกที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ข้าว มะพร้าว ปาล์ม-น้ำมันทุเรียน มะม่วงหิมมะพานต์ สะตอ กาแฟ แตงโม ถั่วลิสง ผักต่างๆ

2.2 การประมง จังหวัดตรังมีอาณาเขตติดต่อกับฝั่งทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย 4 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอปะเหลียน อำเภอย่านตาขาว อำเภอกันตัง อำเภอสิเกา และกิ่งอำเภอหาดสำราญ เป็นอาชีพและรายได้หลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของจังหวัดตรัง

2.3 การป่าไม้ ได้แก่ การเผาถ่านไม้

2.4 การพาณิชย์ ได้แก่ การค้าส่ง ค้าปลีก ค้ากับต่างประเทศ มีสินค้าจากผลิตผลทางการเกษตร เช่น ยางแผ่นรมควัน ยางแท่งที่ทีอาร์ สัตว์น้ำทะเล และผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำทะเล ฯลฯ

ภาวะเศรษฐกิจและการค้าของจังหวัดตรังขึ้นอยู่กับพืชเศรษฐกิจได้แก่ ยางพารา ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา ถ้าปีใดยางพารามีราคาสูง เศรษฐกิจของจังหวัดโดยรวมก็จะดี แต่ถ้าปีใดราคายางพาราลดต่ำ เศรษฐกิจโดยรวมก็จะซบเซาตามไปด้วย

จากรายงานสรุปผลิตภัณฑ์จังหวัด ปี พ.ศ.2545 จัดทำโดยสำนักบัญชีประชาชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

- มูลค่าผลิตภัณฑ์รวม (GPP.) ของจังหวัดตรังในปี 2545 มีมูลค่า 20,623
ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาต่างๆ ของจังหวัดตรังแล้ว มูลค่าผลิตภัณฑ์สาขา
การเกษตรกรรมสูงที่สุดคือ 11,039 ล้านบาท

ตารางที่ 3.2.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดตรัง ราคาตลาดจำแนกตามสาขาการผลิต

GROSS PROVINCIAL PRODUCT AT CONSTANT 1988 PRICES

(Millions of Baht)

	1996	1997	1998	1999	2000	201	2002	2003p
ภาคเกษตร	8,256	8,671	8,332	8,550	8,478	8,889	9,584	10,170
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	7,278	7,244	7,147	6,957	6683	7,069	7,715	8,273
การประมง	979	1,427	1,186	1,593	1,795	1,820	1,869	1,896
ภาคนอกเกษตร	12,117	11,497	11,067	10,887	10,954	10,858	11,039	12,095
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	76	70	51	78	74	59	86	88
การผลิตอุตสาหกรรม	2,260	2,217	2,254	2,374	2,815	2,691	2,481	2,792
การไฟฟ้า ก๊าซและการประปา	350	370	382	386	439	455	476	496
การก่อสร้าง	1,242	665	377	408	365	380	380	479
การขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	3,614	3,516	3,025	3,144	3,309	3,109	3,122	3,517
จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล ของใช้งานครัวเรือน								
โรงแรมและภัตตาคาร	142	136	103	115	166	147	122	138
การขนส่งสถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	870	891	764	718	817	882	956	1,103
ตัวกลางทางการเงิน	808	736	1,000	418	339	340	369	430
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์	685	659	674	705	735	765	817	867
การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ	962	1,017	1,100	1,151	472	508	570	544
การศึกษา	630	677	770	795	818	835	867	871
การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	288	301	319	343	355	402	419	402
การบริการชุมชน	181	232	238	242	240	275	366	359
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	9	9	9	9	9	9	9	9
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	20,373	20,168	19,395	19,437	19,432	19,747	20,623	22,265

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.2.2 ตารางเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดตรัง ตามราคาคงที่
ปี 2531 ราคาตลาดจำแนกตามสาขาการผลิต

(Millions of Baht)

สาขาการผลิต	พ.ศ.2540		พ.ศ.2545		อัตรา เปลี่ยนแปลง ต่อปี
	ล้าน บาท	ร้อยละ	ล้าน บาท	ร้อยละ	
ภาคเกษตรกรรม (รวม)	8,671	42.99	9,584	46.47	2.02
1.เกษตรกรรม ล่าสัตว์ และป่าไม้	7,244	35.92	7,715	37.41	1.27
2.ประมง	1427	7.08	1869	9.06	5.54
นอกภาคเกษตรกรรม (รวม)	11,497	57.01	11,039	53.53	-0.81
1.เหมืองแร่และเหมืองหิน	70	0.35	86	0.42	4.20
2.อุตสาหกรรม (การผลิต)	2,217	10.99	2,481	12.03	2.28
3.ไฟฟ้า ก๊าซ และประปา	370	1.83	476	2.31	5.17
4.การก่อสร้าง	665	3.30	380	1.84	-10.59
5.การค้า	3,516	17.43	3,122	15.14	-2.35
6.โรงแรมและภัตตาคาร	135	0.67	122	0.59	-2.00
7.ขนส่งและคมนาคม	891	4.42	956	4.64	1.42
8.ตัวกลางทางการเงิน	730	3.62	369	1.79	-12.75
9.บริการด้านอสังหาริมทรัพย์	659	3.27	817	3.96	4.39
10.บริหารราชการแผ่นดิน ฯ	1,017	5.04	570	2.76	-10.93
11.การศึกษา	677	3.36	867	4.20	5.07
12.บริการสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	301	1.49	419	2.03	6.84
13.บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคล	232	1.15	366	1.77	9.55
14.ลูกจ้างในครัวเรือน	9	0.04	9	0.04	0.00
รวม	20,168	100	20,623	100	0.45

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมพบว่าในปี พ.ศ. 2540 สาขาที่มีการผลิตสูงสุด ได้แก่ นอกภาคเกษตรกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 57.01 และรองลงมาเป็นภาคเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 42.99 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ส่วนในปีพ.ศ. 2545 ภาคนอกเกษตรกรรมก็ยังคงมีอัตราที่สูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 53.53 และภาคเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 46.47 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงภาคนอกเกษตรกรรมลดลงคิดเป็น - 0.81 แต่ภาคเกษตรกรรม มีอัตราเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20.2 ต่อปี ในปีพ.ศ.2540 สำหรับนอกภาคเกษตรกรรม มีสาขาสูงสุดคือสาขาทางการค้า คิดเป็นร้อยละ 17.43 รองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 10.99 ในส่วนภาคเกษตรกรรม มีสาขาเกษตรกรรม ล่าสัตว์ และป่าไม้ สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 35.92 รองลงมาเป็นสาขาการประมง คิดเป็นร้อยละ 7.08 อัตราการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มสูงสุดได้แก่สาขา บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคล ส่วนสาขาที่มีอัตราลดลงสูงสุดคือ ตัวกลางทางการเงิน มีอัตราลดลงถึง 12.75 ต่อปี

แสดงให้เห็นว่า เมืองตรังมีการผลิตทางด้านเกษตรกรรม ล่าสัตว์ และป่าไม้ค่อนข้างสูง และมีการค้าและบริการรองลงมา โดยการค้าและบริการจะเกิดขึ้นบริเวณศูนย์กลางเมือง และอำเภอเมืองต่าง ๆ และมีการชะลอตัวทางสาขาตัวกลางทางการเงินที่มีอัตราลดลงอย่างมาก รวมถึง สาขาบริหารราชการแผ่นดิน ฯ และสาขา การก่อสร้าง ตามลำดับ เนื่องจากผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

3. อุตสาหกรรม

3.1 ภาวะอุตสาหกรรมในจังหวัดตรัง

โรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรัง ในปี 2545 มีโรงงานอุตสาหกรรมเปิดดำเนินการกิจการรวม 646 โรงงาน เงินลงทุน 7,634,316,669 บาท สามารถจ้างงานได้ 18,001 คน โดยโรงงานอุตสาหกรรมกระจายตัวอยู่ตามอำเภอต่างๆ ดังนี้

อ. เมือง	จำนวน 293 โรงงาน	หรือร้อยละ 45.4	ของโรงงานทั้งหมด
อ. กันตัง	จำนวน 87 โรงงาน	หรือร้อยละ 13.5	ของโรงงานทั้งหมด
อ. ห้วยยอด	จำนวน 74 โรงงาน	หรือร้อยละ 11.5	ของโรงงานทั้งหมด
อ. ย่านตาขาว	จำนวน 67 โรงงาน	หรือร้อยละ 10.4	ของโรงงานทั้งหมด
อ. ปะเหลียน	จำนวน 40 โรงงาน	หรือร้อยละ 6.2	ของโรงงานทั้งหมด
อ. สิเกา	จำนวน 31 โรงงาน	หรือร้อยละ 4.8	ของโรงงานทั้งหมด

- อ. นาโยง จำนวน 26 โรงงาน หรือร้อยละ 4.0 ของโรงงานทั้งหมด
 อ. วังวิเศษ จำนวน 14 โรงงาน หรือร้อยละ 2.2 ของโรงงานทั้งหมด
 อ. รัชฎา จำนวน 13 โรงงาน หรือร้อยละ 2.0 ของโรงงานทั้งหมด
 กิ่ง อ.หาดสำราญ จำนวน 1 โรงงาน หรือร้อยละ 0.2 ของโรงงานทั้งหมด

4. การประมง

- ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประมง มีจำนวน 117 แห่ง มีการใช้แรงงาน 8,922 คน

ดังนี้

1. โรงงานปลากระป๋อง	จำนวน 1 โรง	400 คน
2. โรงงานแช่แข็ง	จำนวน 5 โรง	7,050 คน
3. โรงงานน้ำปลา	จำนวน 1 โรง	20 คน
4. โรงกะปิ	จำนวน 23 โรง	30 คน
5. โรงทำกุ้งแห้ง	จำนวน 36 โรง	36 คน
6. โรงงานปลาป่น	จำนวน 7 โรง	568 คน
7. แพปลา	จำนวน 20 โรง	576 คน
8. โรงน้ำแข็ง	จำนวน 7 โรง	87 คน
9. โรงต่อเรือ	จำนวน 1 โรง	43 คน
10. โรงซ่อมเรือ	จำนวน 3 โรง	86 คน
11. ปั๊มน้ำมัน	จำนวน 13 โรง	26 คน

- ปริมาณสัตว์น้ำและมูลค่าสัตว์น้ำที่จับได้

1. ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้จากทะเลประมาณ 492,709,074 กก./ปี คิดเป็น มูลค่าประมาณ 2,705.72 ล้านบาท
2. ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ ประมาณ 442,517 กก./ปี คิดเป็นมูลค่า 26.03 ล้านบาท

5. การปศุสัตว์

5.1 สถานการณ์ปัจจุบันด้านปศุสัตว์ของจังหวัดตรัง

การเลี้ยงปศุสัตว์ของจังหวัดตรัง มีการเลี้ยงกันแทบทุกครัวเรือน โดยเฉพาะการเลี้ยงสัตว์ปีก ได้แก่ ไก่พื้นเมือง และเป็ด โดยจะเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม ในลักษณะเกษตรผสมผสาน หรือแบบเศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัพละ 10-30 ตัว โดยเลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อเป็นอาหารโปรตีน เป็นการลดค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน ที่เหลือก็จำหน่ายเป็นรายได้เสริม โดยใช้พื้นที่ในสวนยางพารา และพื้นที่หลังบ้านให้เป็นประโยชน์

การเลี้ยงปศุสัตว์ขนาดใหญ่ โดยเฉพาะโคพื้นเมือง ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบรายย่อย รายละประมาณ 3-5 ตัว โดยอาศัยพี่ชอาคารสัตว์จากแหล่งธรรมชาติ โดยเฉพาะสวนยางพาราและสวนปาล์ม

การเลี้ยงปศุสัตว์ในแบบธุรกิจ หรือเป็นอาชีพหลัก มีเฉพาะสุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ แนวโน้มเพิ่มขึ้น ผู้เลี้ยงจะได้รับเงินทุน การรับซื้อ และประกันราคาผลผลิตจากบริษัทขนาดใหญ่

อุตสาหกรรมหลักที่สำคัญ

1 อุตสาหกรรมเกี่ยวกับยางพารา

- โรงงานผลิตน้ำยางข้น, ยางเครฟ, ยางแท่ง	10	โรงงาน
- โรงงานยางแผ่นรมควัน, ยางแผ่นดิน ยางแผ่นผึ่งแห้ง	74	โรงงาน
- โรงงานยางรัดของ	1	โรงงาน

2 อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

- โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ	3	โรงงาน
----------------------------	---	--------

3 อุตสาหกรรมไม้ยางพารา

- โรงงานเฟอร์นิเจอร์จากไม้ยางพารา	8	โรงงาน
- โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา	29	โรงงาน
- โรงงานแปรรูปไม้ยางพาราเพื่อทำของเด็กเล่น	1	โรงงาน
- โรงงานผลิตไม้วีเนียร์	2	โรงงาน

4 อุตสาหกรรมอาหารทะเล

	- อุตสาหกรรมห้องเย็น	7	โรงงาน
	- โรงงานอาหารกระป๋อง	1	โรงงาน
	- โรงงานปลาป่น	6	โรงงาน
	- โรงงานผลิตเนื้อปลาบดแช่แข็ง	2	โรงงาน
5	อุตสาหกรรมอาหาร		
	- ผลิตบะหมี่	1	โรงงาน

3.2.3 สภาพทางสังคมและประชากร

ด้านประชากร

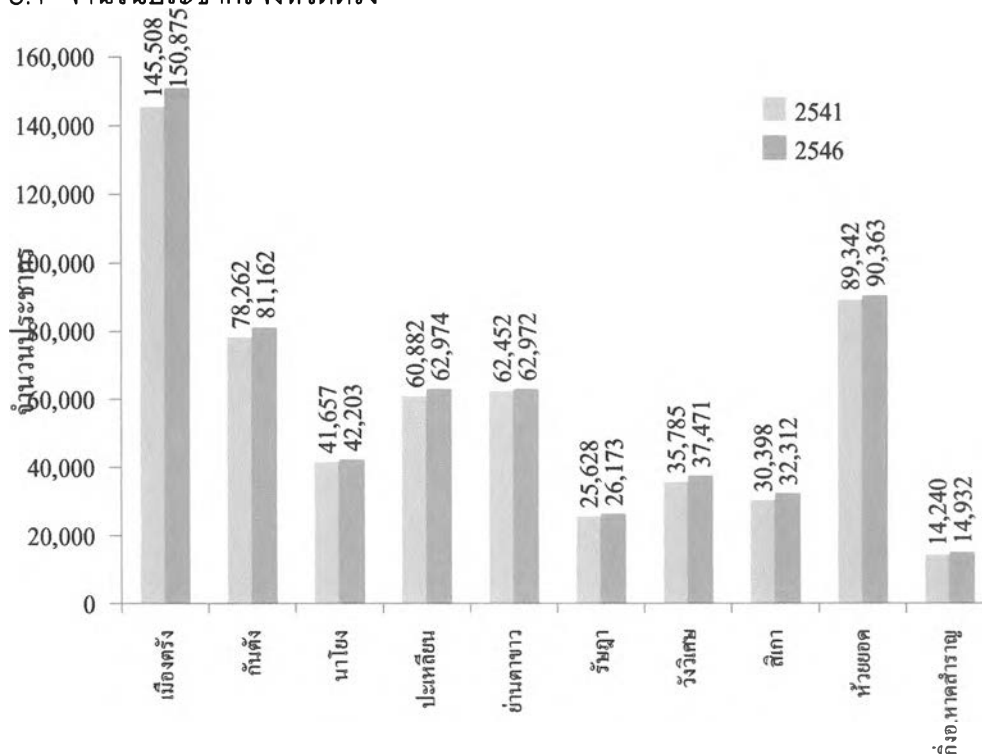
มีจำนวนประชากร ณ มกราคม 2546 รวมทั้งสิ้น 601,437 คน เป็นชาย 298,076 คน หญิง 303,361 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง มีจำนวน 150,875 คน

ตารางที่ 3.2.3 จำนวนประชากรจังหวัดตรัง

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ระยะทาง	พื้นที่ (ตร.กม.)	อบต.	จำนวน ตำบล	เทศ บาล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน	ราษฎร ชาย	ราษฎร หญิง	รวมราษฎร
	(ก.ม.)									
01 อำเภอเมือง	-	548.643	14	15	2	118	42,585	73,323	77,552	150,875
02 อำเภอกันตัง	24	512.675	13	14	1	83	19,293	40,640	40,522	81,162
03 อำเภอปะเหลียน	44	973.130	10	10	2	84	14,423	31,240	31,734	62,974
04 อำเภอย่านตาขาว	22	431.057	8	8	1	65	14,378	31,249	31,723	62,972
05 อำเภอสิเกา	33	523.983	5	5	2	39	8,217	16,451	15,861	32,312
06 อำเภอห้วยยอด	28	753.384	16	16	3	133	22,642	45,229	45,134	90,363
07 อำเภอวังวิเศษ	60	477.125	5	5	1	68	9,701	18,720	18,751	37,471
08 อำเภอนาโยง	12	165.017	6	6	1	52	10,024	20,689	21,514	42,203
09 อำเภอรัษฎา	57	232.425	5	5	1	50	7,272	12,997	13,176	26,173
10 กิ่งอำเภอหาด สำราญ	59	224.00	3	3	-	22	3,142	7,538	7,394	14,932
รวม	-	4,941.439	85	87	14	714	151,677	298,076	30,361	601,437

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดตรัง (ข้อมูล ณ มกราคม 2546)

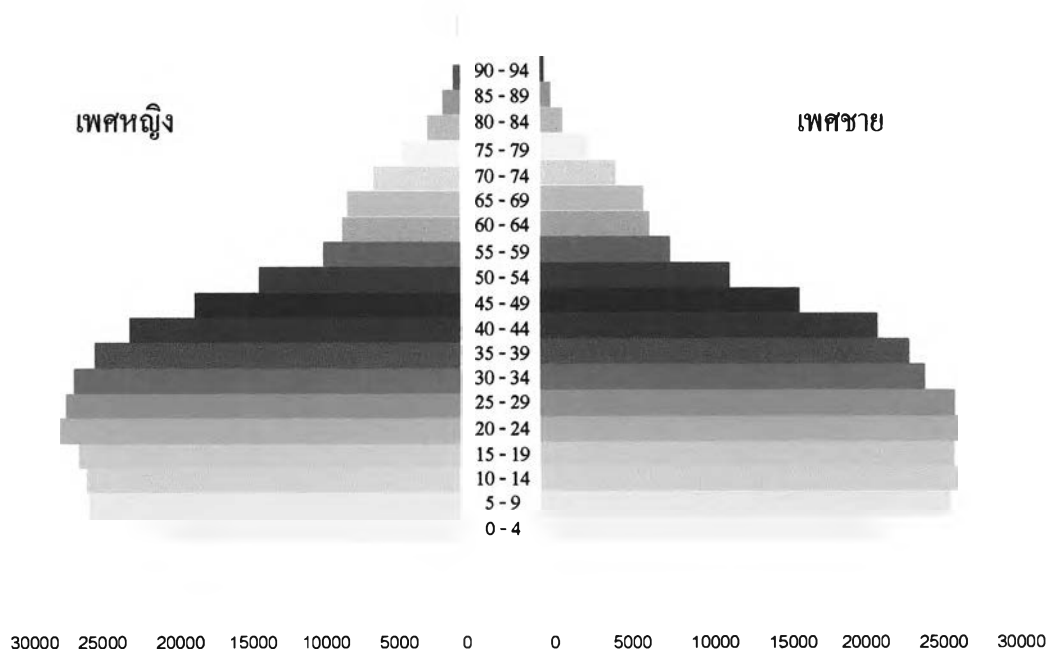
แผนภูมิที่ 3.1 จำนวนประชากรจังหวัดตรัง

เมือง	ปี	ปี 2541	ปี 2546
เมืองตรัง		145,508	150,875
กันตัง		78,262	81,162
นาโยง		41,657	42,203
ปะเหลียน		60,882	62,974
ย่านตาขาว		62,452	62,972
รัษฎา		25,628	26,173
วังวิเศษ		35,785	37,471
สิเกา		30,398	32,312
ห้วยยอด		89,342	90,363
กิ่งอ.หาดสำราญ		14,240	14,932

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดตรัง (ข้อมูล ณ มกราคม 2546)

แผนภูมิที่ 3.2 ช่วงอายุประชากรจังหวัดตรัง ปี 2546

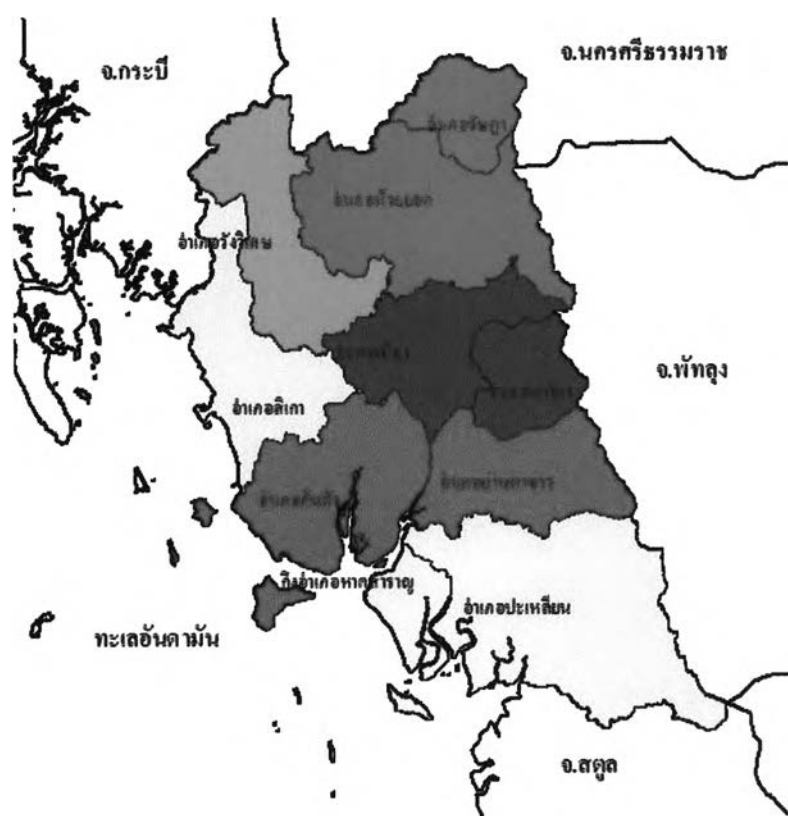
ที่มา : รายงานสถิติจังหวัดตรัง ปี 2541-2546

ประชากรเพศหญิงมีจำนวน 295,125 คน

ประชากรเพศชายจำนวน 287,969 คน

ประชากรช่วงอายุ 20-24 ปี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาอันดับสองคือช่วงอายุ 25-29 ปี
และอันดับสามคือช่วงอายุ 15-19 ปี

แผนที่ 3.2.4 แสดงความหนาแน่นของประชากร จังหวัดตรัง ปี พ.ศ.2546

ประชากรหนาแน่นมากที่สุดที่อำเภอเมืองตรัง 286 คน/ตร.กม. รองลงมาที่อำเภอนาโยง
257 คน/ตร.กม.

ด้านสังคม

สภาพของสังคมไทยในจังหวัดตรัง

ประชาชนในจังหวัดส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติไทย โดยมีคนไทยเชื้อสายจีน ประมาณ 30% ของประชาชนทั้งหมด อาศัยประกอบธุรกิจอยู่ในเขตตัวเมืองและย่านจังหวัดการค้าทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาอิสลาม ซึ่งมีมากในท้องที่อำเภอ ปะเหลียน ย่านตาขาว กันตัง สีเกา

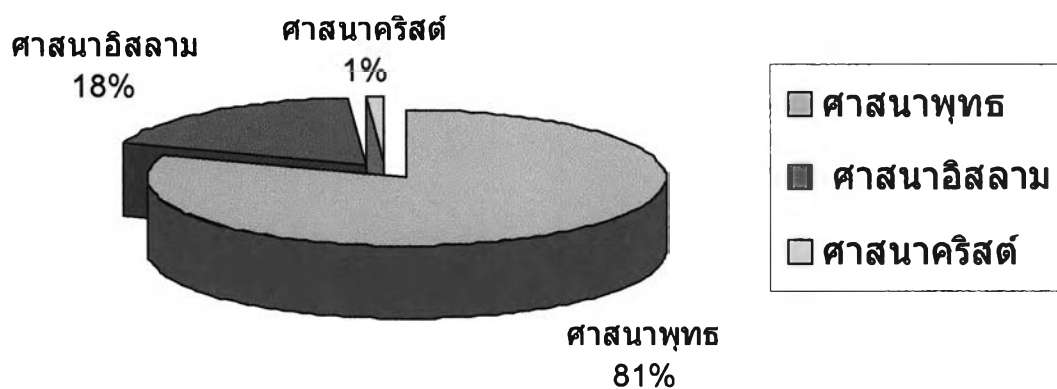
ชาวไทยอิสลามเหล่านี้มีภาษาพูด เช่นเดียวกับประชาชน ในเมืองคือ พุดภาษาไทย ท้องถิ่นภาคใต้อุปนิสัยใจคอของคนจังหวัดตรัง โดยทั่วไปมีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามีค้ำช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือต่อทางราชการเป็นอย่างดี

สภาพของศาสนา จริยธรรมและวัฒนธรรมของจังหวัดตรัง

1. ความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยม ในสถาบันทางศาสนา

1.1 จำนวนร้อยละของประชากรที่นับถือศาสนาต่างๆ

- ศาสนาพุทธ	ร้อยละ 80.65
- ศาสนาอิสลาม	ร้อยละ 18.32
- ศาสนาคริสต์	ร้อยละ 1.03

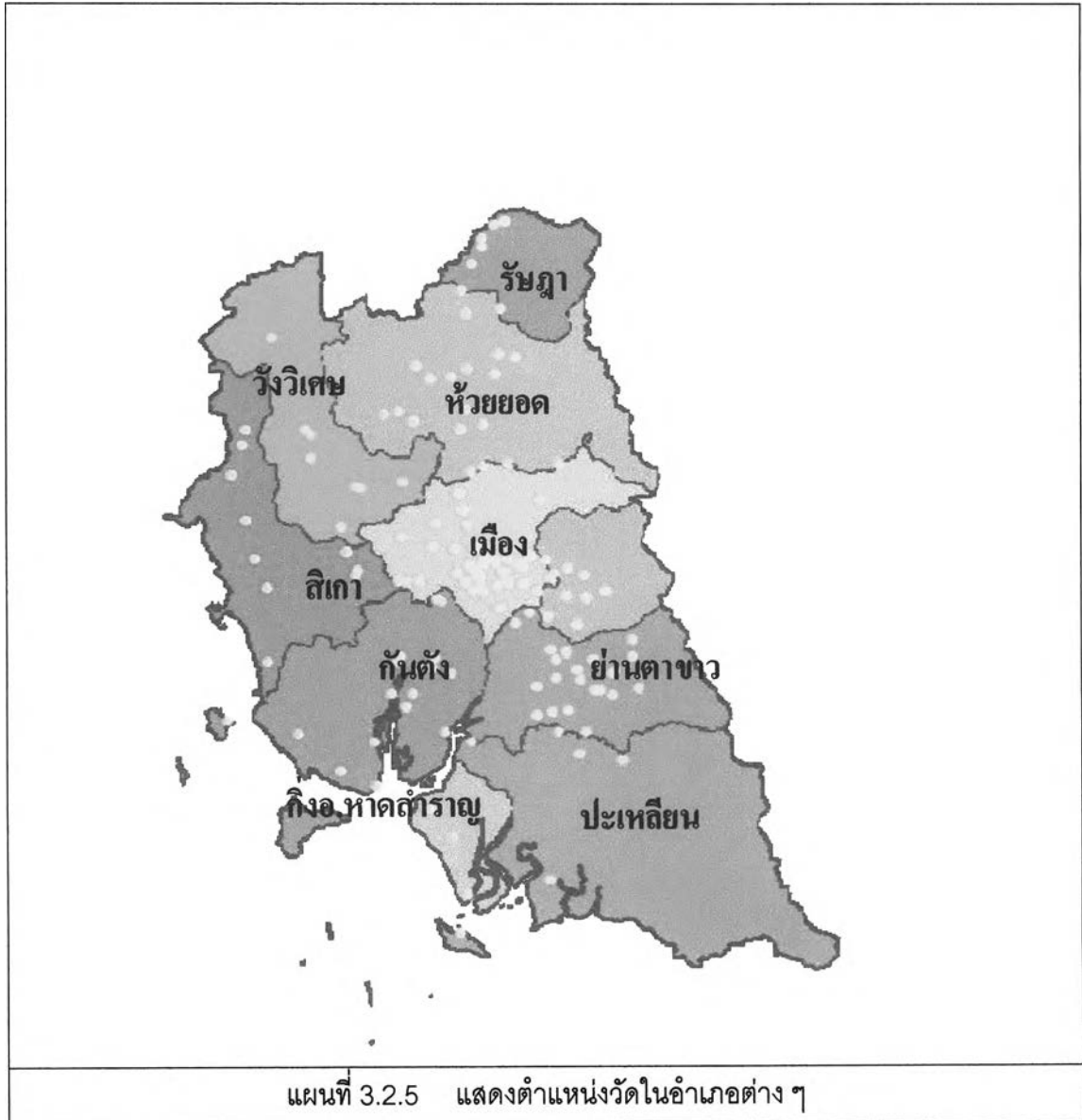

แผนภูมิ 3.3 แสดงการนับถือศาสนา

1.2 จำนวนวัด สำนักสงฆ์ พระภิกษุ สามเณร นางชี ศิษย์วัด

- วัด จำนวน 164 แห่ง มากที่สุด คือ อำเภอเมืองตรัง

จำนวน 41 แห่ง น้อยที่สุด คือกิ่งอำเภอลำธารู 5 แห่ง

- สำนักสงฆ์ จำนวน 31 แห่ง

- จำนวนมัสยลศ จำนวน 117 แห่ง มากทลสุด อำเภอปะ

หลลยณ 40 แห่งนอยทลสุด อำเภอเมืองตรัง 6 แห่ง

- จำนวนโบสถ์คริสต์

- โบสถ์คาทอลิก จำนวน 5 แห่ง

- โบสถ์โปรเตสแตนต์ จำนวน 4 แห่ง

2. ความเชื่อ ศรัทธา ค่านิยม ในจริยธรรม ขนบธรรมเนียม ประชาชนส่วนมากในจังหวัดตรังมีเชื้อสายไทยผสมจีน จริยธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีจึงมีลักษณะผสมผสานระหว่างไทย-จีนในด้านจริยธรรม คนตรังส่วนใหญ่จะเป็นคนโอบอ้อมอารี ตรงไปตรงมา พุดจาเปิดเผย เรียกได้ว่าเสียงดังฟังชัดเป็นเอกลักษณ์

3. ความเชื่อ ศรัทธา ค่านิยม ในวัฒนธรรมทั่วไปของชาวพื้นเมือง ชาวตรังปฏิบัติตามครรลองของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ส่วนใหญ่ตามวัฒนธรรมของพุทธศาสนา ซึ่งสืบเนื่องมาจากอินเดียและลังกา เชื่อมโยงกับจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรังเป็น

เมืองหน้าด่านของจังหวัดนครศรีธรรมราชฝั่งตะวันตกในฐานะที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเมืองแม่เป็นเมืองเอก วัฒนธรรมของตรังจึงเป็นแบบเดียวกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง เช่น วันตรุษ วันสารท พิธีทางศาสนา เป็นต้น

3.1 ด้านศิลปวัฒนธรรม จังหวัดตรังมีศิลปที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทั้งในด้านศิลปการแสดงและหัตถกรรม ศิลปการแสดง เช่น มโนราห์ หนังตะลุง ลิเกป่า ศิลปหัตถกรรม เช่น การประดิษฐ์เสื้อเตย มีดพร้า (นาป้อ) ผ้าทอพื้นเมือง (นาหมื่นศรี) และเสวียนหม้อจากก้านจาก เป็นต้น

3.2 ด้านวัฒนธรรมประเพณี เป็นการผสมผสานระหว่างประเพณีวัฒนธรรมไทยกับจีน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในเขตเมืองส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทยผสมจีน ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามก็ยังคงยึดถือประเพณีวัฒนธรรมทางศาสนา แต่ไม่เคร่งครัดเหมือน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเพณีของชาวตรังที่แตกต่างจากที่อื่นอย่างชัดเจน ได้แก่

- ประเพณีแต่งงาน จะจัดงานใหญ่พิมพ์บัตรเชิญแขกไปร่วมเป็นเกียรติและร่วมรับประทานอาหาร จัดขบวนแห่ของคณะเจ้าบ่าวโดยรถยนต์ มีผ้าสีแดงผูกที่หน้ารถทุกคัน โดยเจ้าภาพเป็นผู้มอบให้พร้อมกับติดผ้าแดงไว้ที่ประตูบ้านเจ้าภาพด้วย สำหรับแขกที่รับเชิญไปร่วมขบวนแห่หรือรับประทานอาหาร ขึ้นอยู่กับความมีชื่อเสียงของเจ้าภาพ การแต่งกายของแขกไม่ค่อยพิถีพิถัน แต่งกายตามสบาย เมื่ออาหารชนิดสุดท้ายขึ้นโต๊ะ หลังจากรับประทานอาหารเสร็จแขกก็จะกลับหมด ให้เจ้าภาพมีเวลาจัดเก็บทำความสะอาดสถานที่ต่อไป

- ประเพณีงานศพ เมื่อสมาชิกในครอบครัวถึงแก่กรรม จะไม่ออกบัตรเชิญแต่จะพิมพ์แผ่นประกาศขนาดใหญ่โดยระบุชื่อผู้ตาย สาเหตุการตาย สถานที่ตั้งศพ วันจัดงาน วันฌาปนกิจ และรายชื่อเจ้าภาพพร้อมด้วยญาติทุกคนไปปิดไว้ในที่ชุมชน เช่น ร้านอาหารหน้าบ้าน ร้านค้าทั่วไป และจะส่งไปประกาศทางสถานีวิทยุท้องถิ่น บางรายตั้งศพที่วัดหรือมูลนิธิกุศลสถานเพื่อความสะดวกของแขกที่ไปและความพร้อมของเครื่องใช้ไม้สอย ในงานจะมีญาติพี่น้องเพื่อนฝูงไปร่วมงานคับคั่ง แขกที่ไปในงานทุกคนจะได้รับบัตรขอบคุณ เจ้าภาพจะเลี้ยงอาหารแบบโต๊ะจีนจำนวนมาก การเคลื่อนศพออกจากบ้านก็จะจัดขบวนรถยนต์ยาวเหยียด มีผ้าสีขาว ผูกหน้ารถทุกคัน เมื่อถึงปลายทางแล้วรถทุกคันจะได้รับซองมีเงินอยู่ข้างในเป็นสินน้ำใจจากเจ้าภาพ

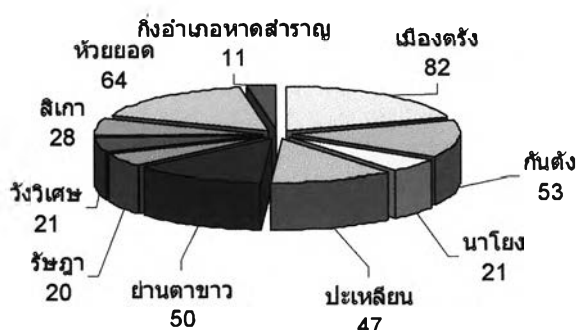
- ประเพณีกินเจ ประเพณีกินเจจะจัดขึ้นในวันขึ้น 1 ค่ำ ถึงวันขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ของจีน โดยจัดปีละครั้งในงานมีฝ่ายพิธีการจัดโต๊ะบูชา ฝ่ายอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์และฝ่ายอ่านบท สวดมนต์ร่วมกันประกอบพิธีกินเจ และเชิญชวนผู้ศรัทธามาร่วมกันกินเจก่อนถึงวันกำหนด เพื่อให้

ร่างกายบริสุทธิ์และอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยเฉพาะพระอิศวรผู้เป็นใหญ่และพระจกดาวนพเคราะห์ทั้ง 9 ให้มาเป็นพยานในการประกอบพิธีกินเจครั้งนี้ ส่วนเจ้าอื่น ๆ ที่อัญเชิญมา มีทั้ง พุทธ พราหมณ์และเต๋า เพื่อให้เกิดศรัทธาในการรักษาศีล แนวการปฏิบัติถึงความบริสุทธิ์ทั้งร่างกายและจิตใจ โดย นุ่งขาวห่มขาว ถืออุโบสถศีลยกเว้นข้อ 6 ไม่กินอาหารในยามวิกาลมาเป็นกินอาหารเจตลอด 9 วัน มีการทำวัตรเช้า-เย็น โดยถือปฏิบัติตามพุทธศาสนาคือรักษาศีล ทำสมาธิและเกิดปัญญา จะมีอยู่วันหนึ่งในช่วงจัดงาน เจ้าจะเข้าทรงร่างทรง แสดงอิทธิฤทธิ์โดยใช้วัตถุต่างๆ ทิมแทงตามร่างกายพร้อมทั้งจัดขบวนแห่แหนไปตามสถานที่ต่างๆ ทั่วทั้งจังหวัด เพื่อให้ลูกหลานที่นับถือได้สักการะบูชา เป็นต้น

- การศึกษาของจังหวัด

จังหวัดตรังมีโรงเรียนของรัฐบาล (ก่อนประถมศึกษา, ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา) จำนวน 314 โรงเรียน นักเรียน 97,668 คน จำนวนครู-อาจารย์ 4,726 คน เฉลี่ย ครู : นักเรียน 1 : 21 คน จำนวนนักศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาหลักสูตรระยะสั้นหน่วยกิตและหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น 15,083 คน จำนวนบุคลากรทางการศึกษา 591 คน โรงเรียนเอกชน (ระดับก่อนประถมศึกษา, ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา และสายอาชีพ) รวม 29 โรงเรียน นักเรียน 26,347 คน บุคลากรทางการศึกษา 1,114 คน และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมีนักเรียน 8,387 คน

แผนภูมิ 3.4 แสดงจำนวนสถานศึกษา จังหวัดตรังปีการศึกษา 2546

- จำนวนสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดรวม 397 แห่ง
- อำเภอเมืองตรัง มีจำนวนสถานศึกษา มากที่สุด 82 แห่ง
- รองลงมาคือ อำเภอห้วยยอดมีจำนวนสถานศึกษา 64 แห่ง
- น้อยที่สุดคือ กิ่งอำเภอหาดสำราญ 11 แห่ง

การสาธารณสุขของจังหวัดตรัง ปี 2544

ทรัพยากรสาธารณสุข

1. สถานบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข

1.1 ภาครัฐ

- โรงพยาบาลศูนย์ตรัง 1 แห่ง จำนวน 370 เตียง
- โรงพยาบาลชุมชน (โรงพยาบาลประจำอำเภอ) 8 แห่ง จำนวนเตียงรวม 310 เตียง
- สถานีอนามัย/สถานบริการสาธารณสุขชุมชน 124/2 แห่ง

1.2 ภาคเอกชน

- โรงพยาบาลเอกชน 5 แห่ง จำนวนเตียงรวม 415 เตียง
- คลินิกแพทย์ 64 แห่ง
- คลินิกทันตแพทย์ 13 แห่ง
- คลินิกผดุงครรภ์ 38 แห่ง

3.2.4 สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

สภาพการคมนาคมและการขนส่ง

การขนส่งของจังหวัดตรังในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ประชาชนนิยมเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางเป็นอันดับหนึ่ง และรถไฟหรือเครื่องบินเป็นอันดับรอง สำหรับการขนส่งสินค้าจะนิยมใช้การขนส่งด้วยรถบรรทุกเป็นอันดับหนึ่ง และใช้การขนส่งทางรถไฟหรือเครื่องบินบ้างเล็กน้อย

การคมนาคมและการขนส่งในจังหวัดตรังสามารถเดินทางหรือขนส่งสินค้าได้ 4 ทางคือ

- (1) ทางถนน สามารถใช้บริการรถโดยสารประจำทาง และการขนส่ง โดยรถขนาดเล็ก
- (2) ทางรถไฟ ใช้บริการรถด่วน และรถเร็ว จากอำเภอกันตังถึงกรุงเทพฯ
- (3) ทางอากาศ ใช้บริการเครื่องบินโดยสารภายในประเทศ
- (4) ทางน้ำ ใช้บริการที่ท่าเรืออำเภอกันตัง และอำเภอปะเหลียน

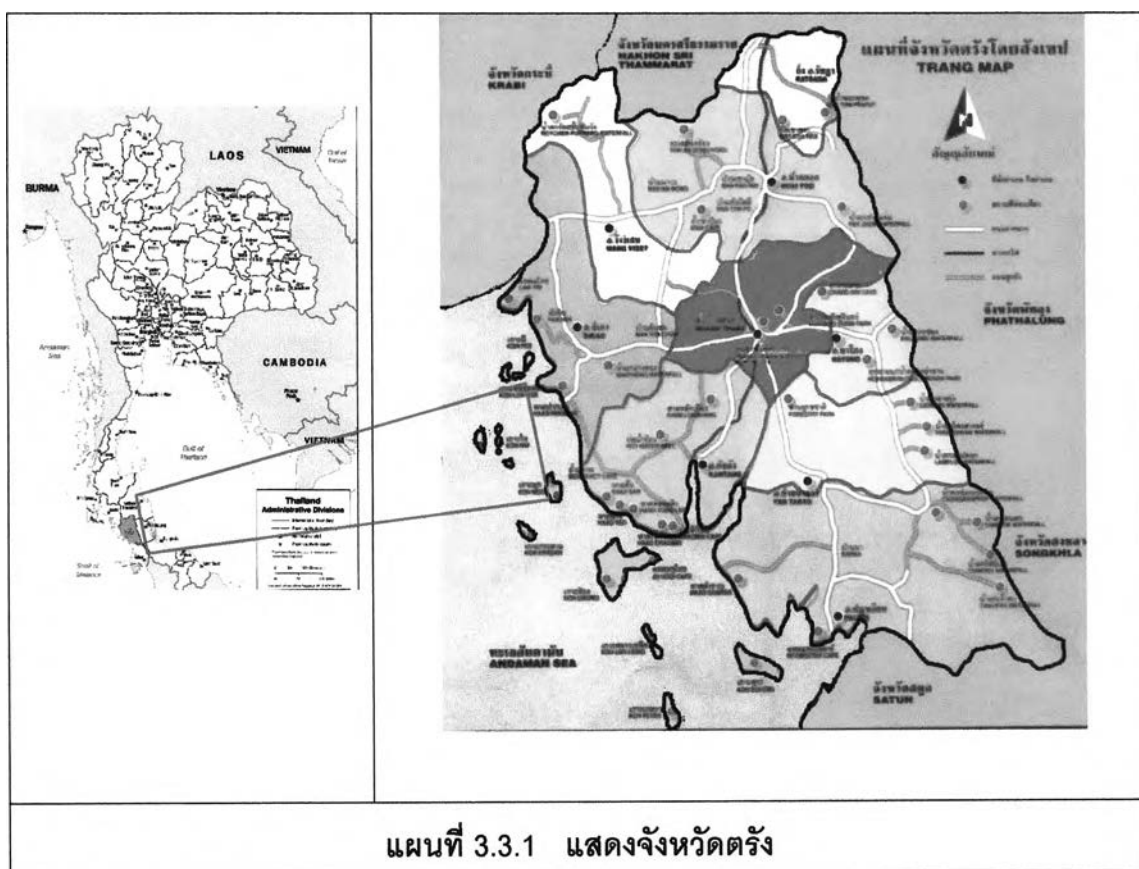

3.3 สภาพทั่วไปของชุมชนเมืองตรัง

3.3.1 สภาพทางกายภาพ

ที่ตั้งและอาณาเขต เทศบาลนครตรัง

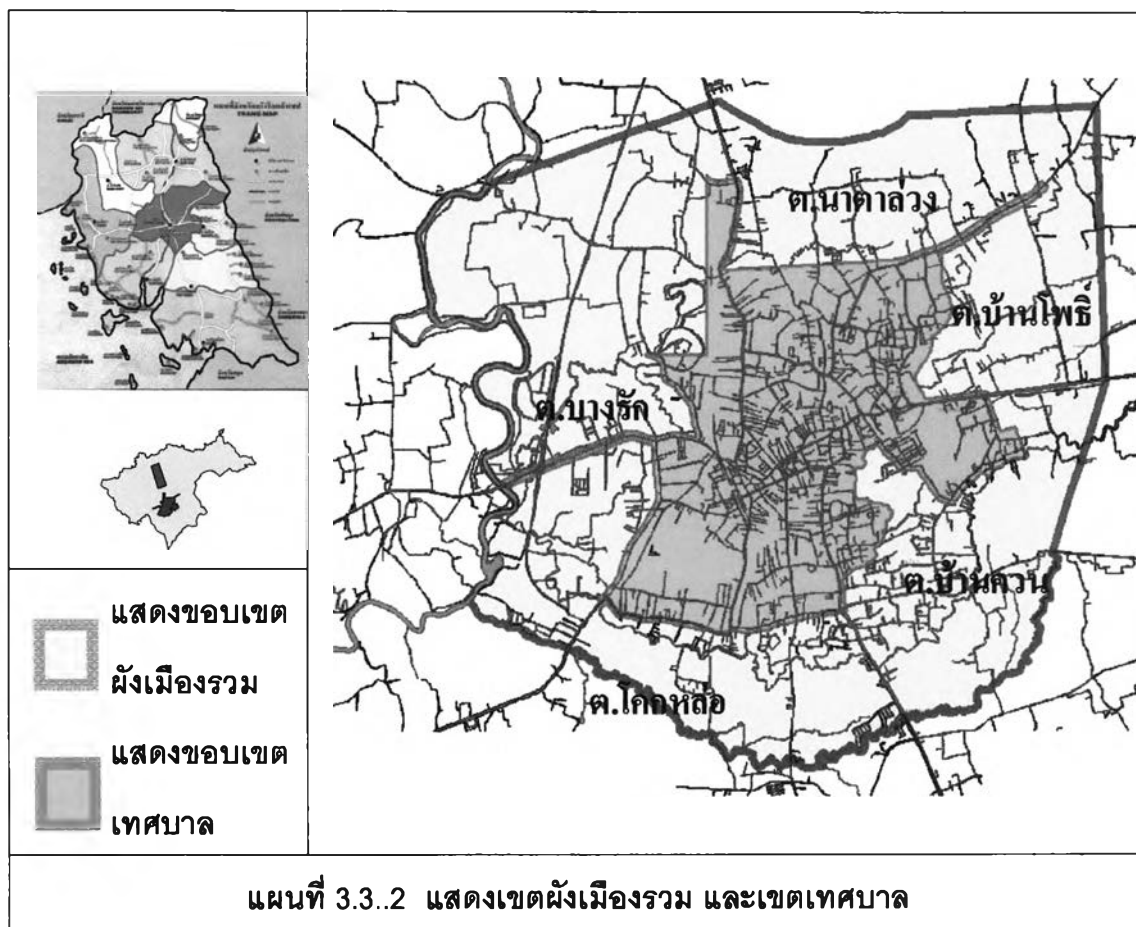
ที่ตั้งและอาณาเขตที่ทำการศึกษา จะครอบคลุมพื้นที่ เขตเทศบาลทั้งหมด ประมาณ 14.74 ตร.กม. และพื้นที่บางส่วนของตำบลรอบข้างเทศบาลที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน หรือเรียกว่าบางส่วนของผังเมืองรวม ที่มีพื้นที่ประมาณ 38.4 ตร.กม. ซึ่งครอบคลุมไปถึงตำบลรอบ ๆ เทศบาล รวม 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านโพธิ์ ตำบลนาตาล่วง ตำบลทับเที่ยง ตำบลบางรัก ตำบลโคกหล่อ ตำบลบ้านควน และตำบลควนปริง

แผนที่ 3.3.1 แสดงจังหวัดตรัง

อาณาเขตในเขตเทศบาลเมืองตรัง มีพื้นที่ประมาณ 14.77 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ในเขตตำบลที่เกี่ยวข้องข้างเคียง

ทิศเหนือ	จุดตำบลนาตาล่วง	อำเภอเมือง	จังหวัดตรัง
ทิศใต้	จุดตำบลโคกหล่อ	อำเภอเมือง	จังหวัดตรัง
ทิศตะวันออก	จุดตำบลบ้านโพธิ์และบ้านควน	อำเภอเมือง	จังหวัดตรัง
ทิศตะวันตก	จุดตำบลบางรัก	อำเภอเมือง	จังหวัดตรัง

2) ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่บริเวณในเขตเทศบาลนครตรัง เป็นที่ราบเนินดินแดงเหมาะแก่การเพาะปลูก บริเวณตอนเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมขังเสมอ บริเวณด้านทิศตะวันออกเป็นที่ดอนมีเนินสูง ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย

3) ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูกาล แบ่งตามลักษณะของประเทศไทยออกเป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	เริ่มต้นตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

ลักษณะอากาศทั่วไป เมืองตรังอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล

- ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม
- ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม

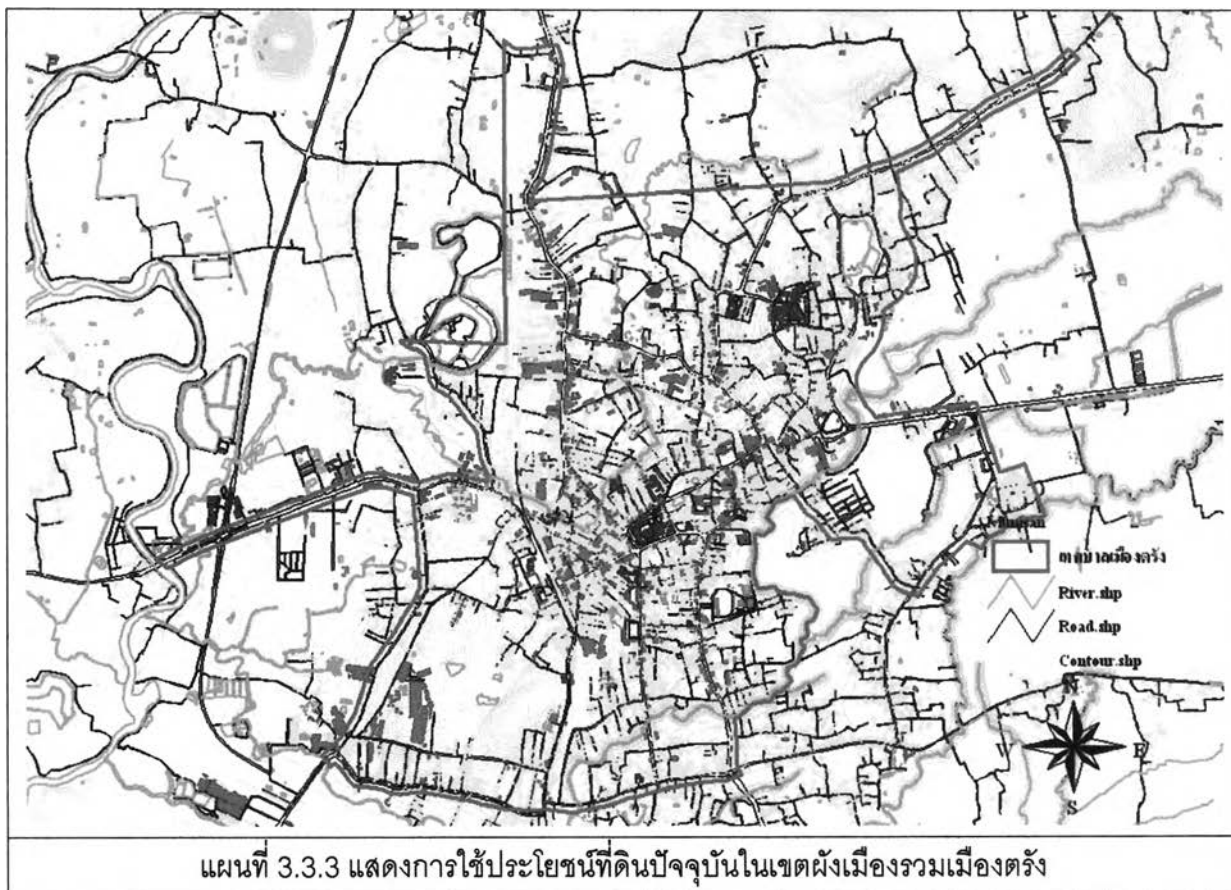
อุณหภูมิของอากาศปี 2545 อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.61 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดปี 35.50 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดปี 21.62 องศาเซลเซียส

4) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ 3.3.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบันในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง พ.ศ.2545

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ย่านพักอาศัย	2,574.84	7.80
ย่านการค้า	379.80	1.16
บริเวณราชการ	202.40	0.62
ย่านอุตสาหกรรม	379.25	1.15
โกดังสินค้า	49.99	0.15
ศาสนสถาน สุสาน ฌาปนสถาน	222.36	0.67
พักผ่อน สันทนาการ	166.46	0.50
เลี้ยงสัตว์	25.60	0.70
ถนน ซอย	772.25	2.34
โรงเรียน สถานศึกษา	245.75	0.75
แม่น้ำ ลำคลอง	574.61	1.74
เกษตรกรรม ป่า ที่ว่าง	27,415.29	83.04
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	33,008.60	100.00

ที่มา : กองสำรวจ สำนักผังเมือง

3.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของชุมชนภาพรวมทั่วไป

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการผลิตยางพารา โดยที่จังหวัดตรังจะเป็นตลาดยางพาราที่ใหญ่เป็นอันดับสองของภาคใต้รองจากตลาดหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชากรของจังหวัดตรังโดยส่วนรวมจะทำการปลูกยางพาราเป็นอาชีพหลัก ในแต่ละปีผลผลิตที่ได้จากยางพาราจะมีมูลค่าประมาณ 2,000 ล้านบาท คิดเป็นรายได้หลักอันดับหนึ่งของจังหวัด ผลผลิตที่ได้จากยางพารานี้จะอยู่ในรูปของยางแผ่นรมควัน ยางแท่งที่ที่อาร์ ซึ่งจะมีการส่งออกไปยังต่างประเทศโดยผ่านทางท่าเรือกรุงเทพฯ สงขลา และท่าเรือกันตัง

สวนยางพารา

การผลิตที่มีความสำคัญรองลงมาจากยางพาราก็คือการทำการประมง ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดตรังมีอาณาเขตส่วนหนึ่งติดต่อกับชายทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย มีชายฝั่งทะเลยาว 119 กิโลเมตร ผลผลิตที่ได้จากประมงจะมีมูลค่าสูงปีละกว่า 1,000 ล้านบาท คิดเป็นรายได้อันดับสองรองจากยางพารา ประชากรที่อาศัยตามชายฝั่งทะเลจะประกอบอาชีพการประมงทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โดยที่การประมงด้วยเรือขนาดใหญ่จะมีศูนย์กลางอยู่ที่อำเภอกันตัง นอกจากนี้จังหวัดตรังยังมีการปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งที่มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้น จนปัจจุบันจังหวัดตรังเป็นแหล่งเพาะปลูกปาล์มน้ำมันเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ

จากการที่ฐานทางเศรษฐกิจของจังหวัดขึ้นอยู่กับยางพารา การประมง และปาล์มน้ำมัน จึงทำให้จังหวัดตรังมีโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในสาขาดังกล่าวหลายประเภท อาทิ เช่น โรงงานรมควีนยาง โรงเลื่อยไม้ยางพารา โรงงานอาหารทะเลแช่แข็ง โรงงานผลิตปลากระป๋อง โรงงานปลาป่น โรงน้ำแข็งและโรงงานหีบน้ำมันปาล์ม เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น ในช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจทางด้านบริการท่องเที่ยวของจังหวัดได้มีการขยายตัวมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นผลมาจากความพยายามบุกเบิกและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวด้านเกาะแก่งในอ่าวต่าง ๆ ของจังหวัด การพัฒนาบริการท่องเที่ยวดังกล่าวส่งผลให้โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดมีฐานกว้างยิ่งขึ้นกว่าเดิม

สำหรับเศรษฐกิจทางด้านพาณิชยกรรม ศูนย์กลางธุรกิจการค้าของจังหวัดจะอยู่ในเขตเทศบาลต่าง ๆ โดยเฉพาะเทศบาลเมืองตรัง ซึ่งเป็นพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในเขตผังเมือง

รวมเมืองตรัง จะเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมที่ใหญ่และสำคัญที่สุดของจังหวัด บริเวณดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครองของจังหวัดแล้ว ยังเป็นแหล่งที่ตั้งสถานประกอบการค้าบริการต่าง ๆ ทั้งด้านค้าส่ง ค้าปลีก สินค้าพืชผลทางการเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภคประจำวัน สินค้าอุตสาหกรรม รวมทั้งธุรกิจให้บริการ การเงิน การธนาคาร ซึ่งให้บริการแก่ประชาชนทั้งในระดับชุมชนและระดับจังหวัด ธุรกิจเหล่านี้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด จนในปัจจุบันมีการลงทุนในธุรกิจขนาดใหญ่ในรูปของห้างสรรพสินค้า โรงแรม และสถานบริการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ ของจังหวัด จากสภาพดังกล่าวนี้ ทำให้สภาพทางเศรษฐกิจในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองตรัง และพื้นที่โดยรอบที่ครอบคลุมอยู่ในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง จึงขึ้นอยู่กับการผลิตทางด้านการค้าและบริการเป็นหลัก ประชากรของชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการค้าและบริการในสัดส่วนที่สูงกว่าอาชีพอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด

กิจการค้าและบริการ

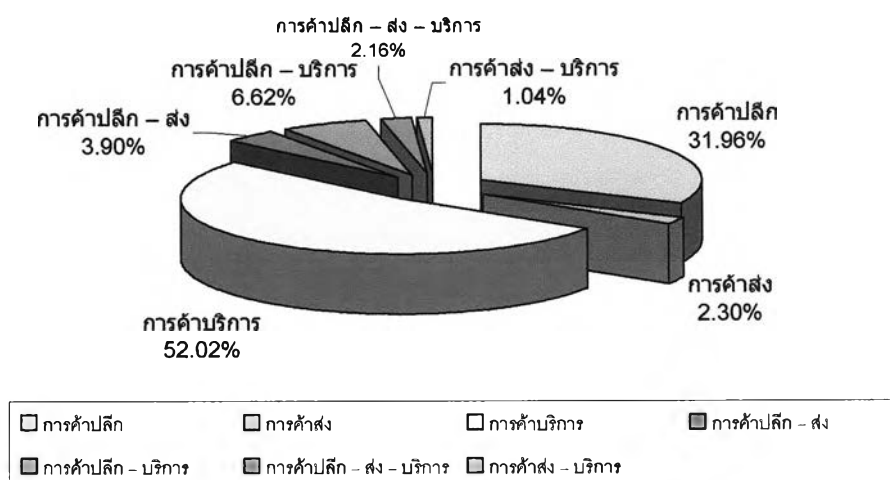
จากการสำรวจสถานประกอบการค้าและบริการในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองตรังและพื้นที่โดยรอบ ปรากฏว่าในบริเวณนี้มีสถานประกอบการค้าและบริการทั้งสิ้น 1,436 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลฯ จำนวน 1,408 แห่ง นอกนั้นตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลฯ อีกจำนวน 28 แห่ง สถานประกอบการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าปลีกและค้าบริการ เป็นร้านขายอาหารเครื่องดื่ม ร้านขายของชำ ร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายของใช้เบ็ดเตล็ด ร้านเสริมสวยตัดผม เป็นต้น (ดูตารางที่ 3.3.1 และ 3.3.2) สถานประกอบการดังกล่าวส่วนใหญ่หรือร้อยละ 91 จะเป็นสถานประกอบการขนาดเล็กที่มีขนาดของกำลังงานแห่งละไม่เกิน 10 คน (ดูตารางที่ 3.3.3) ส่วนสถานที่ประกอบการที่มีขนาดคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 9 ของสถานประกอบการทั้งหมด โดยที่ส่วนใหญ่จะเป็นกิจการโรงแรม ภัตตาคาร ธนาคาร ห้างสรรพสินค้าและบริษัทสำนักงานต่าง ๆ เป็นต้น

ตารางที่ 3.3.2 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการค้าและบริการ

จำแนกตามประเภทการค้าและแหล่งที่ตั้งสถานประกอบการ

ประเภทการค้า	รวม		แหล่งที่ตั้งสถานประกอบการ			
			ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
การค้าปลีก	459	31.96	439	31.18	20	71.43
การค้าส่ง	33	2.30	33	2.34	-	-
การค้าบริการ	747	52.02	739	52.49	8	28.57
การค้าปลีก - ส่ง	56	3.90	56	3.98	-	-
การค้าปลีก - บริการ	95	6.62	95	6.75	-	-
การค้าปลีก - ส่ง - บริการ	31	2.16	31	2.20	-	-
การค้าส่ง - บริการ	15	1.04	15	1.07	-	-
รวม	1436	100.00	1408	100.00	28	100.00

ที่มา : การสำรวจ กองวิจัย พ.ศ. 2545

แผนภูมิที่ 3.5 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการค้าและบริการ

เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มที่ผ่านมาของสถานประกอบการค้าและบริการ ที่มีอยู่ในเขตเทศบาลเมืองตรังโดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบจำนวนสถานประกอบการที่ได้จากการสำรวจ แสดงให้เห็นว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาธุรกิจการค้าและบริการ ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชนนี้มีแนวโน้มการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่ทำการปลูกยางพาราสามารถทำการผลิตรายได้เพิ่มสูงขึ้นเพราะสภาพอากาศเอื้ออำนวย สวนยางใหม่เปิดกรีดได้เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าในช่วงเวลาราคายางจะมีแนวโน้มลดต่ำลงหรือมีราคาไม่ดีนัก แต่ปริมาณความต้องการยางดิบยังคงมีปริมาณมาก ทั้งนี้เพราะภาวะการผลิตอุตสาหกรรมที่ใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบ เช่นโรงงานรมควันยางพารา โรงงานผลิตชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์จากไม้ยางพารา ยังคงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สินค้าจากโรงงานประเภทนี้ยังเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งของจังหวัด มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันการผลิตทางด้านการประมงของจังหวัดก็ยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี ปริมาณความต้องการสัตว์น้ำทะเลเพื่อการส่งออกยังคงมีอยู่ตลอด อุตสาหกรรมอาหารทะเล เช่น การผลิตปลาป่น การผลิตปลากระป๋อง โรงงานแช่แข็งอาหารทะเล ก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน เช่น การผลิตปลาป่น การผลิตปลากระป๋อง โรงงานแช่แข็งอาหารทะเล ก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากสภาพดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรและชาวประมงซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดมีอำนาจซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของธุรกิจการค้าและบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองตรัง ซึ่งเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมและบริการหลักของจังหวัดให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

กิจการเกษตร

พื้นที่ในบริเวณเขตผังเมืองรวมเมืองตรังที่ยังมีการทำการเกษตรอยู่บ้างคือ บริเวณพื้นที่บางส่วนของที่อยู่รอบนอกของชุมชน และพื้นที่ส่วนใหญ่ที่อยู่นอกเขตเทศบาลเมืองตรัง บริเวณดังกล่าวนี้ จะมีการใช้พื้นที่ทำสวนยางพารา ปลูกผัก ผลไม้ และบางส่วนเป็นที่นาปะปนอยู่กับบริเวณพักอาศัยที่กระจายอยู่อย่างเบาบาง มีประชากรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรประมาณ 2,655 คน (ดูรายละเอียดในหัวข้อลักษณะของกำลังแรงงาน) ประชากรที่ประกอบอาชีพนี้มีสัดส่วนที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2538 ชุมชนนี้มีผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรประมาณร้อยละ 16 ของผู้มีงานทำทั้งหมด สัดส่วนนี้มีแนวโน้มลดลงเป็นร้อยละ 8.42 ในปี พ.ศ. 2545 ทั้งนี้เนื่องจากบริเวณนี้มีกาขยายตัวของชุมชนเมืองออกไปสู่บริเวณพื้นที่เกษตรกรรมมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวทางด้านประชากรและเศรษฐกิจของชุมชน โดยมีการขยายตัวของธุรกิจการค้าบริการและอุตสาหกรรมมากขึ้น เป็นเหตุให้พื้นที่เกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงและเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรมาสู่ภาคการค้าและบริการใน

สัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาเดียวกันนี้ ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าและบริการกลับมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในระดับสูง คือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 42.55 ในปี พ.ศ. 2538 เป็นร้อยละ 61.73 ในปี 2545 และคาดว่าแนวโน้มดังกล่าวจะยังคงมีอยู่ต่อไปในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ ยังคงเป็นเกษตรกรรายเล็กที่ขาดแคลนเงินทุนที่จะนำมาขยายพื้นที่เพาะปลูกหรือขาดแคลนเงินทุนในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตในขณะที่การผลิตภาคการค้าและบริการกำลังมีการขยายตัวและต้องการแรงงานมากขึ้น จากสภาพดังกล่าวนี้จะทำให้มีการดูดซับแรงงานจากภาคเกษตรมาสู่ภาคการค้าและบริการเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.3.3 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้มีงานทำจำแนกตามหมวดอาชีพ

ระหว่างปี พ.ศ. 2538 และ ปี พ.ศ. 2545

หมวดอาชีพ	พ.ศ. 2538 ⁽¹⁾	พ.ศ. 2545 ⁽²⁾
ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร	15.98	8.42
ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าและบริการ	42.55	61.73
ผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ	41.47	29.85
รวม	100.00	100.00

ที่มา : ⁽¹⁾ การสำรวจ กองวิจัย พ.ศ. 2538

⁽²⁾ การสำรวจ กองวิจัย พ.ศ. 2545

ธุรกิจการท่องเที่ยว

ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจะไม่ใช่อุตสาหกรรมโดยตรง แต่ก็มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชุมชน โดยจะมีผลกระทบต่อการผลิตในสาขาที่เกี่ยวข้องเช่น การผลิตในสาขาพาณิชยกรรมและการบริการ โดยธุรกิจการท่องเที่ยวจะช่วยส่งเสริมให้การผลิตและการจ้างงานในสาขาดังกล่าวขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

จากการที่จังหวัดตรัง มีอาณาเขตติดต่อกับฝั่งอันดามัน มหาสมุทรอินเดียถึง 3 อำเภอ คือ อำเภอปะเหลียน อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา จึงทำให้จังหวัดตรังมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามหลายแห่ง อาทิเช่น หาดปากเมง หาดเจ้าไหม เกาะสุกร ทะเลสองห้อง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม จังหวัดตรังเพิ่งจะเปิดตัวว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา นี้เอง โดยภาคราชการได้พยายามบุกเบิกและพัฒนาเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสนับสนุนภาคเอกชนในการปรับปรุงฟื้นฟูเทศกาลและงานประเพณีท้องถิ่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ในส่วนของภาคเอกชนก็ได้มีการรวมกลุ่มเป็นสมาคมธุรกิจการ

ท่องเที่ยวจังหวัดตรัง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว เช่นการลงทุนก่อสร้างโรงแรมขนาดใหญ่ที่ทันสมัย การก่อสร้างบังกะไลที่พักชายทะเลบนเกาะ การสร้างสะพานท่าเทียบเรือและที่พักนักท่องเที่ยวชายทะเล รวมทั้งมีการจัดเทศกาลต่าง ๆ เช่น เทศกาลอาหารทะเลและเทศกาลประเพณีกินเจ เป็นต้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คาดว่าในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวมาเยือนจังหวัดตรังไม่ต่ำกว่า 250,000 คนและทำรายได้ให้แก่จังหวัดไม่ต่ำกว่าปีละ 500 ล้านบาท ธุรกิจการท่องเที่ยวดังกล่าวจะมีเทศบาลเมืองตรังเป็นศูนย์กลางสั่งอำนวยความสะดวก ซึ่งประกอบด้วย โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคาร สถานบันเทิงเริงรมณ์ บริการการเงิน ธนาคาร การบริการข่าวสารและโทรคมนาคม รวมทั้งบริการด้านความปลอดภัย โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น ดังนั้นการเตรียมการพัฒนาชุมชนเมืองตรังให้เป็นเมืองที่มีความพร้อม สะดวก ปลอดภัย และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว หากหน่วยงานของรัฐและเอกชนได้มีการวางแผนการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกัน จนเกิดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติแล้วธุรกิจการท่องเที่ยวจะเป็นตัวเร่งที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้การผลิตในสาขาพาณิชยกรรมและบริการของจังหวัดตรังมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นทั้งในระดับชุมชนและระดับภูมิภาค

กิจการอุตสาหกรรม

กิจการอุตสาหกรรมเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญอีกสาขาหนึ่ง ที่มีการขยายตัวอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของชุมชนเมืองตรัง จากการสำรวจพบว่าในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง มีสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 284 แห่ง จำแนกเป็นอุตสาหกรรมการผลิต จำนวน 81 แห่ง และอุตสาหกรรมบริการ จำนวน 203 แห่ง โรงงานเหล่านี้มีแหล่งที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองตรัง จำนวน 272 แห่ง และนอกเขตเทศบาล จำนวน 12 แห่ง

อุตสาหกรรมที่สำคัญและมีลักษณะเด่นของชุมชนนี้ จะเป็นอุตสาหกรรมที่อาศัยวัตถุดิบทางการเกษตรและการประมงที่มีอยู่เป็นจำนวนมากภายในจังหวัดมาทำการแปรรูป เช่น โรงงานนมควีนยาง โรงงานผลิตปลากระป๋อง โรงงานผลิตอาหารทะเลแช่แข็งหรือห้องเย็น เป็นต้น

- โรงงานรมควันยางที่มีอยู่ภายในเขตผังเมืองรวม มีจำนวน 6 แห่ง เป็นโรงงานขนาดกลางและเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ คือมีคนทำงานในโรงงานดังกล่าวนี้จำนวนทั้งสิ้น 1,958 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.82 ของคนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด โรงงานประเภทนี้เป็นโรงงานเก่าแก่ที่ตั้งคู่มากับชุมชนเมืองตรัง ทำการผลิตยางแผ่นรมควัน โดยการนำยางดิบมาทำการผลิตเป็นชั้นที่สอง แล้วส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

- โรงงานผลิตปลากระป๋อง โรงงานประเภทนี้มีจำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลฯ ดำเนินกิจการโดยบริษัทผลิตภัณฑ์อาหารกว้างไพศาล จำกัด มีจำนวนคนงานประมาณ 1,200 คน ทำการผลิตปลากระป๋องป่นปุย ซึ่งนำวัตถุดิบ คือ ปลาสดจากท้องที่ต่าง ๆ ในจังหวัดตรังและจังหวัดใกล้เคียงมาทำการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปเพื่อส่งออกไปจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ

- โรงงานผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งหรือห้องเย็นเก็บสัตว์น้ำ กิจการนี้มีจำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณตำบลควนปริง ดำเนินการโดยบริษัทตรังผลิตภัณฑ์อาหารทะเล จำกัด มีคนงานประมาณ 1,500 คน ทำการผลิตภัณฑอาหารกึ่งสำเร็จรูปในรูปของสัตว์น้ำทะเลแช่แข็ง เช่น กุ้ง ปลา ปลาหมึกแช่แข็ง เพื่อส่งออกไปจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ

นอกเหนือจากนี้แล้ว อุตสาหกรรมที่มีอยู่ในชุมชนนี้ จะเป็นอุตสาหกรรมที่ทำการผลิตสินค้าหรือให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรภายในชุมชน เช่น การทำขนมจีน การทำขนมทำน้ำแข็ง น้ำดื่ม การผลิตสิ่งของเครื่องใช้จากไม้หรือโลหะ รวมตลอดทั้งกิจการอุตสาหกรรมบริการประเภทอู่ซ่อมรถ ซ่อมเครื่องยนต์ กลึงโลหะ ประกอบและซ่อมแซมประตูหน้าต่างเหล็กดัด เป็นต้น ซึ่งกิจการดังกล่าวเหล่านี้จะเป็นกิจการขนาดเล็กแต่ละแห่งจะมีการจ้างแรงงานไม่มากนัก ดังนั้นเมื่อมองภาพรวมของกิจการอุตสาหกรรมในชุมชนนี้ ปรากฏว่าส่วนใหญ่หรือร้อยละ 86.62 ของกิจการอุตสาหกรรมทั้งหมดจะเป็นกิจการที่มีขนาดของคนทำงานแห่งละไม่เกิน 10 คน ซึ่งกิจการเหล่านี้จะตั้งอยู่ภายในเขตเทศบาลฯ โดยกระจายตัวปะปนในย่านชุมชนไม่มีการรวมตัวกันอย่างเด่นชัด

เมื่อพิจารณาถึงการขยายตัวของกิจการอุตสาหกรรมในช่วงระยะเวลา 6-7 ปีที่ผ่านมา โดยการเปรียบเทียบจำนวนสถานประกอบการและแรงงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2538 และปี พ.ศ. 2545 ปรากฏว่าในช่วงเวลาดังกล่าว ชุมชนเมืองตรังมีสถานประกอบการเพิ่มขึ้นจำนวน 157 แห่ง หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 17.7 ต่อปี และมีแรงงานเพิ่มขึ้นจำนวน 3,117 คน หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 14.7 ต่อปี (ดูตารางที่ 3.3.) อุตสาหกรรมที่มีการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากก็คืออุตสาหกรรมบริการ ประเภทซ่อมรถยนต์ ซ่อมเครื่องยนต์ กลึงโลหะประกอบและซ่อมแซมเหล็กดัด ซึ่งกิจการเหล่านี้เป็นกิจการขนาดเล็ก และมี

การขยายตัวสัมพันธ์กับการขยายตัวของชุมชนและการขยายตัวของการผลิตในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น การผลิตในสาขาการเกษตร การประมง การค้าบริการ การก่อสร้าง การคมนาคมและขนส่ง เป็นต้น การเติบโตของการผลิตในสาขาเหล่านี้ จะส่งผลให้การผลิตทางด้านอุตสาหกรรมบริการมีการขยายตัวไปตามด้วย

3.3.3 สภาพทางประชากรและสังคม

ด้านประชากร

ประชากรในเขตผังเมืองรวมตรัง

เขตสำรวจเพื่อการวางผังเมืองรวมตรัง มีพื้นที่ประมาณ 52.8 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ในเขตตำบลควนปริง โคกหล่อ นาตาล่วง บ้านควน บ้านโพธิ์ บางรัก มีชุมชนเมือง 1 แห่ง คือเทศบาลนครตรัง ซึ่งมีพื้นที่ 14.77 ตารางกิโลเมตร

จากการสำรวจระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2545 เขตสำรวจเพื่อการวางผังเมืองรวมตรัง มีประชากรรวม 69,308 คน จำแนกตามเขตต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3.4 จำนวนประชากรในเขตผังเมืองรวม พ.ศ. 2545

พื้นที่ผังเมืองรวมตรัง	ประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม
เทศบาลเมืองตรัง	26,895	29,909	56,804
ตำบลควนปริง	252	213	465
ตำบลโคกหล่อ	1,781	1,829	3,610
ตำบลนาตาล่วง	1,859	2,001	3,860
ตำบลบ้านควน	503	494	997
ตำบลบ้านโพธิ์	1,030	1,126	2,156
ตำบลบางรัก	773	643	1,416
รวม	33,093	36,215	69,308

ที่มา : กองวิจัย สำรวจ พ.ศ. 2535

โครงสร้างประชากรในเขตผังเมืองรวม พ.ศ. 2535

ในปี พ.ศ. 2535 เขตผังเมืองรวมเมืองตรัง มีประชากรรวม 69,308 คน แยกเป็นชาย 33,093 คน หญิง 36,215 คน อัตราส่วนระหว่างเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 47.75 ต่อ 52.25

เมื่อพิจารณาโครงสร้างทางด้านอายุของประชากร ประชากรในวัยเด็กอายุ 0-4 อยู่ในระดับต่ำและเพิ่มขึ้นในหมวดอายุ 15-19 ปี ประชากรในกลุ่มนี้มีอัตราสูงสุดคือเท่ากับ 11.00% ของประชากรทั้งหมด ในช่วงต่อจากนี้อัตราส่วนของประชากรจะลดลงตามลำดับ

อัตราส่วนภาระเลี้ยงดู ในเขตผังเมืองรวมตรัง

จากโครงสร้างประชากรในเขตผังเมืองรวม ได้ศึกษาอัตราส่วนผู้เป็นภาระในเขตผังเมืองรวม ซึ่งมีประชากรผู้ทำงาน ซึ่งอยู่ระหว่างหมวดอายุ 15-65 ปี ร้อยละ 72.40 ของประชากรทั้งหมดจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภาระเท่ากับร้อยละ 38.11 ซึ่งหมายความว่าประชากรในวัยแรงงาน 100 คน มีภาระเลี้ยงดูเด็กและคนชรา 38 คน

ตารางที่ 3.3.5 จำนวนประชากรในเขตผังเมืองรวมต้ง จังหวัดต้ง

จำแนกตามหมวดอายุและเพศ พ.ศ. 2545

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	% ชาย	% หญิง	% รวม
0-4	2,088	1,724	3,812	3.01	2.49	5.50
5-9	2,511	2,505	5,016	3.62	3.61	7.24
10-14	3,378	3,540	6,918	4.87	5.11	9.98
15-19	3,440	4,183	7,623	4.96	6.04	11.00
20-24	3,043	3,148	6,191	4.39	4.54	8.93
25-29	3,287	3,374	6,661	4.74	4.87	9.61
30-34	2,708	3,558	6,266	3.91	5.13	9.04
35-39	2,945	3,389	6,334	4.25	4.89	9.14
40-44	2,240	2,432	4,672	3.23	3.51	6.74
45-49	1,731	1,839	3,570	2.50	2.65	5.15
50-54	1,741	1,966	3,707	2.51	2.84	5.35
55-59	1,174	1,331	2,505	1.69	1.92	3.61
60-64	1,317	1,335	2,652	1.90	1.93	3.83
65-69	692	595	1,287	1.00	0.86	1.86
70-74	361	384	745	0.52	0.55	1.07
75+	437	912	1,349	0.63	1.32	1.95
รวม	33,093	36,215	69,308	47.75	52.25	100.00

ที่มา : จาก กองวิจัย พ.ศ. 2544

ตารางที่ 3.3.6 อัตราส่วนผู้เป็นภาระในเขตผังเมืองรวมต้ง พ.ศ. 2545

หมวดอายุ	จำนวนประชากร
ประชากรอายุ 0-14 ปี	15,746
ประชากรอายุ 15-65 ปี	50,181
ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป	3,381
อัตราส่วนผู้เป็นภาระ	38.11

ที่มา : จาก กองวิจัย พ.ศ. 2544

ลักษณะครัวเรือนและครอบครัว

ในเขตผังเมืองรวมเมืองต้งแบ่งครัวเรือนเป็น 2 ประเภทได้แก่ ครัวเรือนทำการเกษตรและครัวเรือนไม่ทำการเกษตร ประเภทครัวเรือนเหล่านี้จำแนกลักษณะครอบครัวเป็น 2 รูปแบบ คือ ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย

จากการสำรวจ พบว่าในเขตผังเมืองรวมเมืองต้งมีครัวเรือนทั้งหมด 16,512 ครัวเรือน ประชากร 69,308 คน ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.2 คน โดยแยกประเภทและลักษณะครัวเรือนได้ดังนี้

ประเภทครัวเรือน มี 2 ประเภท ได้แก่

- ครัวเรือนทำการเกษตร ทั้งหมดมี 1,701 ครัวเรือน ประชากร 7,452 คน มีขนาดครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.4 คน
- ครัวเรือนไม่ทำการเกษตร ทั้งหมดมี 14,811 ครัวเรือน ประชากร 61,856 คน มีขนาดครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.2 คน

ลักษณะครอบครัว มี 2 ลักษณะ ได้แก่

- ครอบครัวเดี่ยว ทั้งหมดมี 11,823 ครอบครัว ประชากร 45,907 คน ขนาดครอบครัวเฉลี่ยครอบครัวละ 3.9 คน
- ครอบครัวขยาย ทั้งหมดมี 4,689 ครอบครัว ประชากร 23,401 คน มีขนาดครอบครัวเฉลี่ยครอบครัวละ 5 คน

การศึกษาของประชากรในเขตผังเมืองรวม

การศึกษาของประชากรในเขตผังเมืองรวม พิจารณาจากจำแนกประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปในพื้นที่เขตสำรวจ มีประชากรจำนวน 66,695 คน หรือร้อยละ 95.80 ของประชากรในเขตวางผังเมืองรวมเมืองตรัง ในจำนวนนี้เป็นผู้อ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 96.40 ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป และอีกร้อยละ 3.60 เป็นผู้อ่านเขียนไม่ได้

สำหรับประชากรที่อ่านออกเขียนได้ มีจำนวน 64,526 คน จำแนกเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ 16,947 คน หรือร้อยละ 26.26 และเป็นผู้ที่จบการศึกษาแล้ว 46,914 คน หรือร้อยละ 72.70 และผู้ที่ไม่ได้ศึกษาแต่สามารถอ่านออกเขียนได้ 665 คน หรือ ร้อยละ 1.04

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่พบว่าส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับคิดเป็นร้อยละ 41.14 ของประชากรที่กำลังศึกษาอยู่ รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อนุบาล ปริญญาตรี และฝึกหัดครู ร้อยละ 36.53, 9.64, 8.75, 3.88 และ 0.06 ตามลำดับ

ผู้ที่จบการศึกษาแล้ว มีจำนวน 46,914 คน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 56.92 ของประชากรที่จบการศึกษาแล้ว รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี อาชีวศึกษาและฝึกหัดครู ร้อยละ 20.41, 11.17, 10.95 และ 0.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.3.7 ขนาดของครอบครัว จำแนกตามประเภทครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย

เขตผังเมืองรวมเมืองตรัง

พื้นที่	รวมครอบครัวทุกประเภท			ครอบครัวเดี่ยว			ครอบครัวขยาย		
	ขนาด ครอบครัวเฉลี่ย	จำนวน ครอบครัว	จำนวน ประชากร	ขนาด ครอบครัว เฉลี่ย	จำนวน ครอบครัว	จำนวน ประชากร	ขนาด ครอบครัว เฉลี่ย	จำนวน ครอบครัว	จำนวน ประชากร
ในเขตเทศบาล	4.1	13,745	56,804	3.8	9,918	37,760	5.0	3,827	19,044
นอกเขตเทศบาล	4.5	2,767	12,504	4.3	1,905	8,147	5.1	862	4,357
ผังเมืองรวมเมืองตรัง	4.2	16,512	69,308	3.9	11,823	45,907	5.0	4,689	23,401

ที่มา : จากการสำรวจ กองวิจัย สำนักผังเมือง

ตารางที่ 3.3.8 แสดงลักษณะประชากร (อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป) จำแนกตามผู้อ่านออกเขียน

ได้-ไม่ได้และตามระดับการศึกษาของผู้ที่กำลังศึกษาและผู้ที่ยังจบการศึกษา

พื้นที่	จำนวนประชากรอายุ 4 ปี+			จำนวนผู้อ่านออกเขียนได้													จำนวน ผู้ไม่ได้ ศึกษา
				ระดับการศึกษาของผู้ที่กำลังศึกษา							ระดับการศึกษาของผู้ที่ยังจบการศึกษา						
	รวม	ผู้อ่าน ออก เขียนได้	ผู้อ่าน เขียน ไม่ได้	รวม	อนุบาล	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	อาชีว- ศึกษา	ฝึกหัด ครู	ปริญญา ตรี	รวม	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	อาชีว- ศึกษา	ฝึกหัด ครู	ปริญญา ตรี	
ในเขตเทศบาล	54,521	53,031	1,490	13,995	1,230	5,718	5,047	1,449	10	541	38,477	20,595	8,262	4,658	170	4,792	559
นอกเขตเทศบาล	11,874	11,495	379	2,952	253	1,254	1,144	184	-	117	8,437	6,111	1,311	477	68	450	106
เขตผังเมืองเมืองตรัง	66,395	64,526	1,869	16,947	1,483	6,972	6,192	1,633	10	658	46,914	26,706	9,573	5,135	258	5,242	665

ที่มา กรมโยธาธิการและผังเมือง

ลักษณะของกำลังแรงงาน

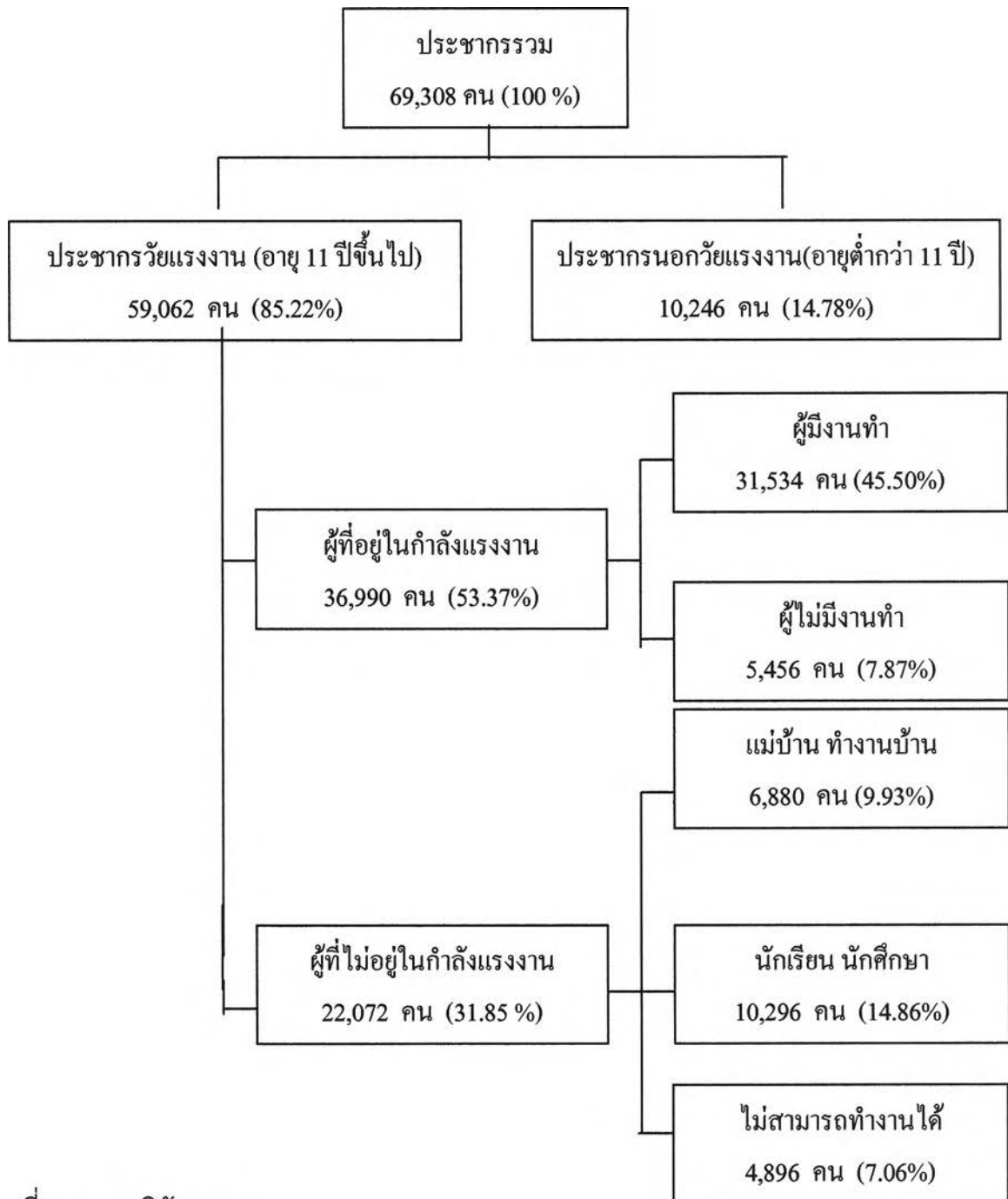
การพิจารณาลักษณะของกำลังแรงงาน เป็นการพิจารณาถึงลักษณะการมีงานทำของประชากร โดยพิจารณาจากประชากรที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นประชากรในวัยแรงงานของชุมชน

จากการสำรวจ พบว่า ในเขตผังเมืองรวมมีประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 59,062 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 85.22 ของประชากรทั้งหมด ประชากรอายุ 11 ปี ขึ้นไปดังกล่าวแบ่งออกเป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 36,990 คน และผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 22,072 คน

ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนดังกล่าวข้างต้น จะประกอบด้วยกำลังแรงงานที่มีแรงทำประกอบอาชีพต่าง ๆ จำนวน 31,534 คน เป็นร้อยละ 45.50 ของประชากรทั้งหมด และกำลังแรงงานที่ไม่มีงานทำ อีกจำนวน 5,456 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.87 ของประชากรทั้งหมด

เมื่อพิจารณาถึงขนาดของกำลังแรงงานในชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตผังเมืองรวม ปรากฏว่าในเขตเทศบาลฯ จะมีขนาดของกำลังแรงงานมากกว่านอกเขตเทศบาลฯ 4.6 เท่า กล่าวคือในเขตเทศบาลมีกำลังแรงงานประมาณ 30,356 คน ในขณะที่นอกเขตเทศบาลฯ มีจำนวนเพียง 6,634 คน ในจำนวนนี้เป็นกำลังแรงงานที่มีงานทำในเขตเทศบาลฯ จำนวน 25,630 คน และนอกเขตเทศบาลฯ จำนวน 5,904 คน ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 3.6 โครงสร้างประชากรและแรงงาน พ.ศ. 2545

ที่มา : กองวิจัย 2544

กำลังแรงงานที่มีงานทำ

ในเขตผังเมืองรวมมีกำลังแรงงานที่มีงานทำ จำนวน 31,534 คน โดยเป็นกำลังแรงงานที่อยู่ในเขตเทศบาลฯ จำนวน 25,630 คน และนอกเขตเทศบาลฯ จำนวน 5,904 คน ซึ่งมีลักษณะของการมีงานทำจำแนกตามสาขาอาชีพและสาขาการผลิตได้ดังนี้ คือ

ผู้มีงานทำในเขตผังเมืองรวม ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการค้าและบริการรวมกันมากกว่าอาชีพอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด คือ คิดเป็นร้อยละ 61.73 ของผู้มีงานทำทั้งหมด รองลงมาเป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ ร้อยละ 14.56 และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานช่างหรือกระบวนการผลิต ร้อยละ 9.45 ตามลำดับ

ความแตกต่างที่สำคัญของการประกอบอาชีพของประชากรในชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตผังเมืองรวมก็คือ บริเวณนอกเขตเทศบาล จะมีสัดส่วนของผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรสูงกว่าในเขตเทศบาลอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือนอกเขตเทศบาล มีผู้ประกอบการเกี่ยวกับการเกษตรประมาณร้อยละ 26.25 ของผู้มีงานทำทั้งหมดที่มีอยู่ในบริเวณ ในขณะที่บริเวณในเขตเทศบาล จะมีสัดส่วนของผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกันนี้ ประมาณร้อยละ 4.31 ของผู้มีงานทำทั้งหมด

ตารางที่ 3.3.9 จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามอาชีพและเขตที่อยู่อาศัย

อาชีพ	รวม		เขตที่อยู่อาศัย			
			ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ วิชาการ	4592	14.56	4009	15.64	583	9.87
ผู้ปฏิบัติงานบริหาร งานจัดการ	397	1.26	378	1.47	19	0.32
เสมียนพนักงานและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	538	1.71	479	1.87	59	1.00
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้า	8350	26.48	7819	30.51	531	8.99
ผู้ทำงานเกี่ยวกับการเกษตร-ประมง	2655	8.42	1105	4.31	1550	26.25
พนักงานขับยานพาหนะและคนงานที่เกี่ยวข้อง	907	2.88	665	2.59	242	4.10
ช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร	2980	9.45	2019	7.88	961	16.28
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านบริการต่าง ๆ	11115	35.25	9156	35.72	1959	33.18
รวม	31534	100.0	25630	100.0	5904	100.0

ที่มา : กองวิจัยสำนักผังเมือง พ.ศ. 2545

ประชากรในอนาคต

ประชากรในเขตผังเมืองรวม พ.ศ. 2545

ในการคาดประมาณค่าประชากรในอนาคตในเขตผังเมืองรวมตรัง ได้ศึกษาการคาดประมาณค่าประชากรจากรายงานวิจัยฉบับ พ.ศ. 2527 ซึ่งได้ประมาณค่าประชากร พ.ศ. 2535 ได้จำนวน 73,900 คน โดยใช้อัตราการเพิ่ม 2.21% ซึ่งสูงกว่าค่าประชากรในเขตผังเมืองรวมที่ได้สำรวจใน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีจำนวน 69,308 คน เนื่องจากในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับต่ำและเมื่อได้ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจการให้บริการทางสังคม โครงการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในเขตผังเมืองรวมในอนาคตและแผนพัฒนาจังหวัดซึ่งต้องการสนับสนุนให้เขตเมืองตรังเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งในเขตจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามเป็นจำนวนมาก โดยคาดว่าจะการขยายตัวของเมืองในอนาคตจะมีการขยายออกไปยังนอกเขตเทศบาล ดังนั้นจึงเลือกค่าอัตราการเพิ่มของประชากรในอดีต เพื่อมาคาดประมาณค่าประชากรในอนาคตเป็น 2 ระดับ คือ

1. อัตราการขยายตัวขั้นสูง = 2.54
2. อัตราการขยายตัวขั้นต่ำ = 2.21

ในการกำหนดการใช้ที่ดินในอนาคตคงเลือกค่าประชากรที่คำนวณได้จากอัตราการเพิ่ม 2.21% จำนวน 107,300 คน ในปี พ.ศ. 2535 มาใช้

ตารางที่ 3.3.10 ประชากรในเขตผังเมืองรวมตรัง พ.ศ. 2545 – 2565

พ.ศ.	อัตราการเพิ่ม 2.21
2545	69,308
2550	77,300
2555	86,200
2560	96,200
2565	107,300

ด้านสังคม

สถาบันราชการ

จากการสำรวจเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง มีสถานที่ราชการทั้งหมด 77 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 68 แห่ง และนอกเขตเทศบาล 9 แห่ง โดยในจำนวนนี้เป็นหน่วยงานที่ขึ้นอยู่กับส่วนราชการจังหวัด 61 แห่ง ที่ว่าการอำเภอ 11 แห่ง และสำนักงานเทศบาลเมืองตรัง 5 แห่ง

บุคลากรในสถานที่ราชการ มีทั้งหมด 4,878 คน มีบ้านพักสำหรับบุคลากร 268 หลัง เรือนแถว 582 ห้อง บุคลากรที่พักในบ้านพักข้าราชการมีร้อยละ 17.92 และพักอยู่ในบ้านเช่ามีร้อยละ 12.59 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด

สำหรับความสามารถของบุคลากรที่ให้บริการแก่ประชากรในเขตผังเมืองรวมเมืองตรังซึ่งพิจารณาจากสัดส่วนบุคลากรของหน่วยราชการต่อจำนวนประชากรในเขตผังเมืองรวม เท่ากับ 1:14 คน

ตารางที่ 3.3.11 จำนวนสถานที่ราชการ บุคลากร บ้านพัก และบุคลากรตามที่พักอาศัย

เขตผังเมืองรวมเมืองตรัง

จำนวน สถานที่ราชการ (แห่ง)	จำนวน บุคลากร (คน)	จำนวนบ้านพัก		จำนวนบุคลากรตามที่พักอาศัย	
		บ้าน (หลัง)	เรือนแถว (ห้อง)	บ้านพัก (คน)	บ้านเช่า (คน)
77	4,878	268	582	874	614

ที่มา : การสำรวจ กองวิจัย สำนักผังเมือง

สถาบันการศึกษา

จากการสำรวจ ในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง พบว่า มีสถานศึกษาทั้งหมด 36 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองตรัง 23 แห่งและนอกเขตชุมชนเมือง 13 แห่ง โดยเป็นสถานศึกษาของรัฐ 24 แห่ง และเอกชน 12 แห่ง

สำหรับจำนวนนักเรียน-นักศึกษา มีจำนวน 23,595 คนหรือร้อยละ 34.04 ของประชากรในเขตวางผังฯ ครู-อาจารย์ มีจำนวน 1,389 คน ห้องเรียน 801 ห้อง โดยมีสัดส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1 : 17 คน และห้องเรียนต่อนักเรียน เท่ากับ 1 : 29 คน พื้นที่ของสถานศึกษามีทั้งสิ้น 904.94 ไร่ ทำให้ความหนาแน่นเฉลี่ยของนักเรียน 25 คนต่อพื้นที่ 1 ไร่ และความหนาแน่นเฉลี่ยของโรงเรียน 1 แห่งต่อพื้นที่ 25.14 ไร่

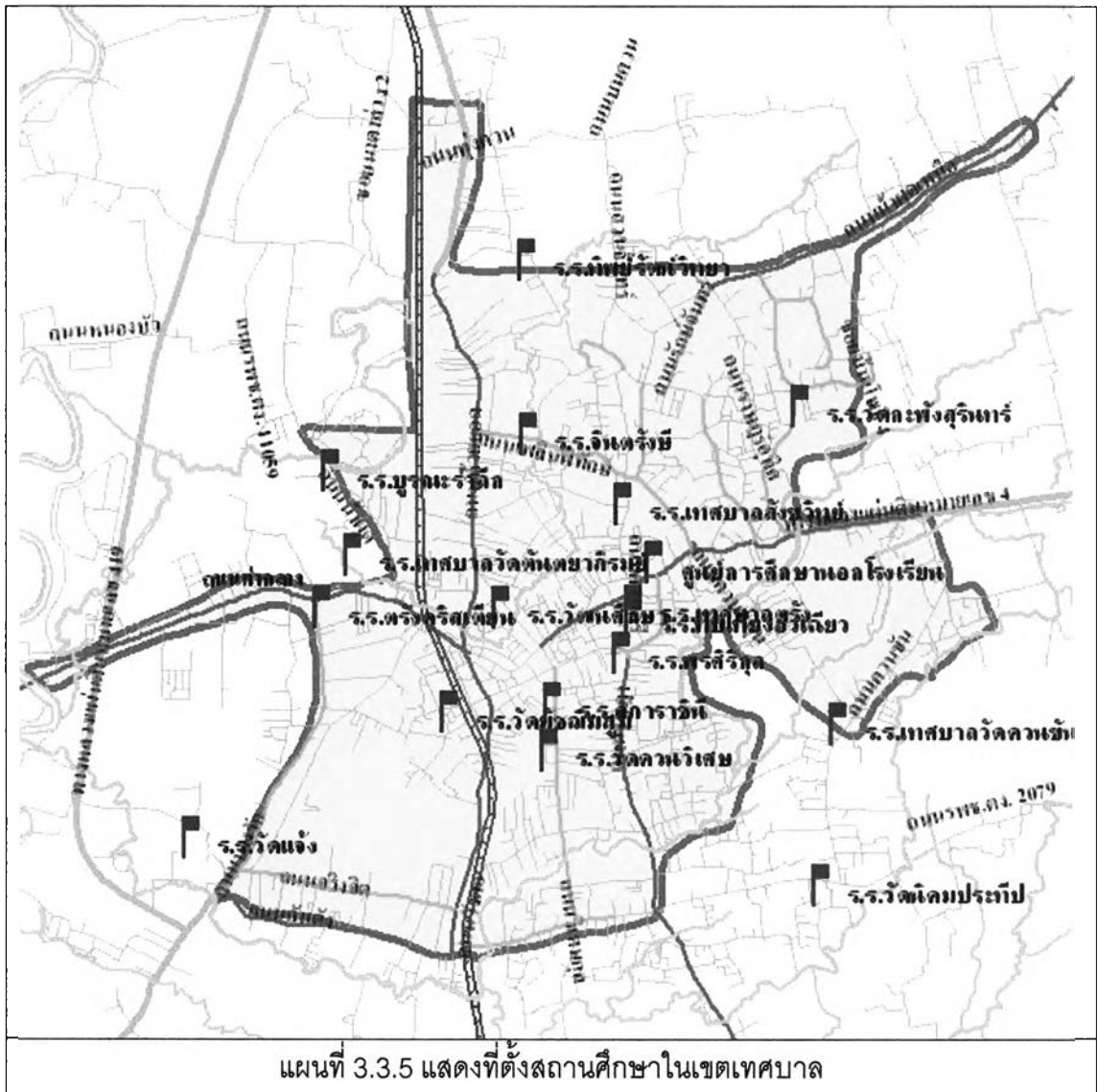
ตารางที่ 3.3.12 จำนวนนักเรียนในระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
- ก่อนประถมศึกษา	3,356 คน	14.22
- ประถมศึกษา	8,823 คน	37.40
- มัธยมศึกษา (ม.1 – ม.3)	4,652 คน	19.72
- มัธยมปลาย (ม.4 – ม.6)	3,427 คน	14.52
- ป.ว.ช.	2,560 คน	10.85
- ป.ว.ท.	275 คน	1.17
- ป.ว.ส.	232 คน	0.98
- ปริญญาตรีและสูงกว่า	270 คน	1.14

ที่มา : การสำรวจ กองวิจัย สำนักผังเมือง

การใช้ที่ดินเพื่อการศึกษา

จากการสำรวจการใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาในเขตผังเมืองรวมเมืองตรังได้แก่บริเวณเขตชุมชนเทศบาลเมืองตรังและนอกเขตฯ จากตารางที่ 3.5.3 พบว่า พื้นที่ในเขตชุมชนเมืองตรังมีจำนวนสถานศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.89 ของจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด แต่มีการใช้พื้นที่เพื่อการศึกษาเพียงร้อยละ 18.93 ของพื้นที่การศึกษาทั้งหมดเท่านั้น สำหรับพื้นที่นอกเขตมีจำนวนสถานศึกษาร้อยละ 36.11 และมีการใช้พื้นที่เพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 81.07 ของพื้นที่การศึกษาทั้งหมดร้อยละ 36.11 และมีการใช้พื้นที่เพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 81.07 ของพื้นที่การศึกษาทั้งหมด

สาเหตุที่นอกเขตชุมชนเมืองมีพื้นที่เพื่อการศึกษา สูงถึงร้อยละ 81.07 ของพื้นที่ การศึกษาทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาระดับจังหวัดหลายแห่ง เช่น วิทยาลัยเทคนิคตรัง ซึ่งมีพื้นที่ 300 ไร่ โรงเรียนวิเชียรมาตุ มีพื้นที่ 341.03 ไร่ และโรงเรียนศูนย์ฝึก อาชีพตรัง เป็นต้น นอกจากนี้มีสถานศึกษาของภาครัฐกระจายตัวอยู่ในพื้นที่นอกเขตชุมชนเมือง สำหรับในชุมชนเขตเทศบาลเมืองตรัง มีสถานศึกษาทั้งของภาครัฐบาลและเอกชนกระจายอยู่มี ทั้งหมด 23 แห่ง แต่มีการใช้พื้นที่น้อยกว่านอกเขตเทศบาล เนื่องจากมีข้อจำกัดของราคาที่ดิน ซึ่ง ในปัจจุบันมีราคาสูงขึ้นทำให้การขยายตัวของสถานศึกษาที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองตรังเป็นไปได้ ลำบาก ดังเช่นโรงเรียนวิเชียรมาตุเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดได้ย้ายสถานศึกษาหลาย แห่งในเขตเทศบาลเมืองตรัง เนื่องจากเป็นชุมชนที่หนาแน่นประกอบกันมีประชากรในวัยเรียน (อายุ 4-24 ปี) มีมากถึง 54,521 คน หรือร้อยละ 78.66 ของประชากรในเขตชุมชนเทศบาลเมือง

ต้ง ดังนั้น การที่มีสถาบันการศึกษาถึง 36 แห่ง ในเขตผังเมืองรวม ซึ่งมีการสอนทุกระดับตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา และมีการสอนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ จึงนับว่าการให้บริการด้านการศึกษาของสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน มีค่อนข้างสมบูรณ์ และเพียงพอกับจำนวนประชากร

ตารางที่ 3.3.13 จำนวนสถานศึกษา นักเรียน-นักศึกษา ครู-อาจารย์ ห้องเรียน จำแนกตามพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมเมืองต้ง ปี 2545

พื้นที่	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)	จำนวน			พื้นที่เพื่อการศึกษา (ไร่)	เฉลี่ยความหนาแน่นของนักเรียน/ไร่	เฉลี่ยความหนาแน่นของนักเรียน/ไร่
		นักเรียน	ครู	ห้องเรียน			
เทศบาลเมืองต้ง	23	16,082	826	488	171.31	94	7.45
นอกเขตเทศบาล	13	7,513	563	313	733.63	10	56.43
เขตผังเมืองรวม	36	23,595	1,389	801	904.94	25	25.14

ที่มา : รวบรวมจากสถิติของสถาบันการศึกษาในเขตสำรวจผังเมืองรวม

สาธารณสุข การให้บริการด้านสาธารณสุขในบริเวณเขตผังเมืองรวมเมืองต้ง แยกเป็นภาครัฐบาลและเอกชน ดังนี้

- ภาครัฐบาล
  - โรงพยาบาลต้ง (181 เตียง)
  - สถานีอนามัย 3 แห่ง
- ภาคเอกชน
  - โรงพยาบาลราชดำเนิน (100 เตียง)
  - โรงพยาบาลต้งชาตะสงเคราะห์ (35 เตียง)
  - โรงพยาบาลวัฒนแพทย์ (50 เตียง)
  - โรงพยาบาลต้งรวมแพทย์ (50 เตียง)
- คลินิก 30 แห่งแยกเป็น
  - คลินิกรักษาโรคทั่วไป 22 แห่ง
  - คลินิกทันตกรรม 8 แห่ง
  - ร้านขายยา 25 แห่ง

สำหรับจำนวนบุคลากร และเตียงคนไข้ของภาครัฐบาลและเอกชน มีดังนี้

แพทย์	147	คน
พยาบาล	342	คน
เตียงคนไข้	416	เตียง

โดยมีสัดส่วนของแพทย์ พยาบาล และเตียงคนไข้ ต่อประชากรในเขตอำเภอเมือง
ตรังเท่ากับ 1 : 853 คน 1 : 367 คน และ 1 : 302 คน ตามลำดับ

ศาสนสถาน

จากการสำรวจสถานทางศาสนาในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง มีศาสนสถาน
ทั้งหมด 27 แห่ง โดยแยกเป็น วัดพุทธ 19 แห่ง โบสถ์คริสต์ 1 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง ศาลเจ้า 6 แห่ง
และมูลนิธิ 1 แห่ง และมีพระภิกษุ - สามเณร 288 รูป (ดังตารางที่ 4.12)

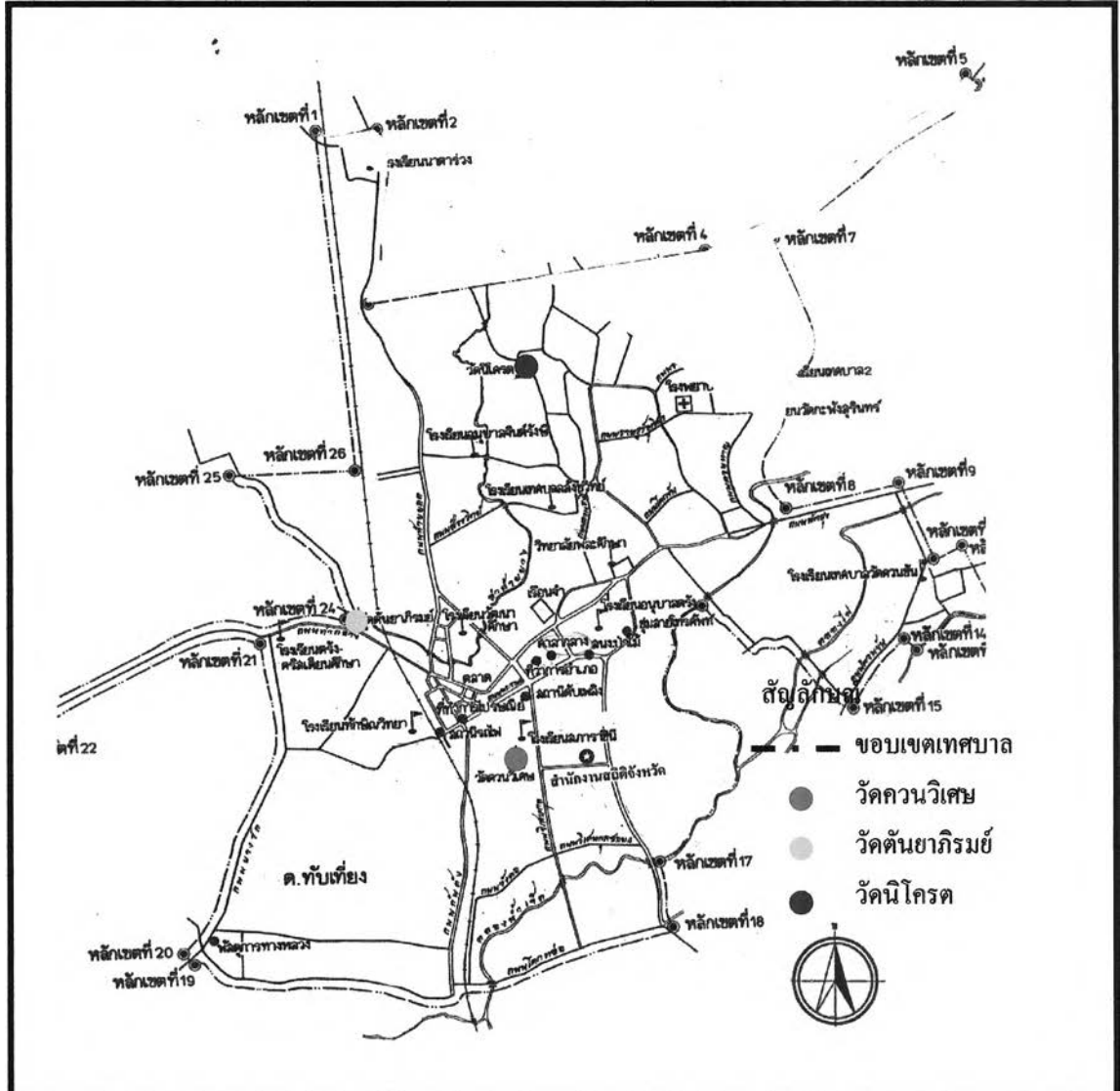
ตารางที่ 3.3.14 แสดงจำนวนสถานทางศาสนา ภิกษุ-สามเณร

จำแนกตามพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง

ประเภท	ในเขตเทศบาล	นอกเขตฯ	รวม
วัดพุทธ	9	10	19
โบสถ์คริสต์	1	-	1
ศาลเจ้า	6	-	6
มัสยิด	1	-	1
มูลนิธิ-สมาคม	1	-	1
ภิกษุ-สามเณร	225	63	288

ที่มา : จากการสำรวจ กองวิจัย สำนักผังเมือง

จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ศาสนสถานตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองตรัง เป็นส่วนมากหรือร้อยละ 64.29 ของสถาบันศาสนาในเขตผังเมืองรวมและอีกร้อยละ 35.71 ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลซึ่งศาสนสถานที่ยอยู่นอกเขตเทศบาลจะเป็นศาสนสถานทางศาสนาพุทธทั้งหมด และสำหรับในเขตเทศบาลเมืองมีศาสนสถานในศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม และศาลเจ้า กระจัดตัวอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองตรังมีหลายสัญชาติ

หัวข้อ: แนวทางการพัฒนาย่านและชุมชนเมืองตรัง			
แผนที่ 3.3.6 แสดงวัดในเขตเทศบาล			
ภาควิชา: การวางแผนภาคและเมือง	ที่มา: สำนักงานผังเมืองจังหวัดตรัง		
คณะ: สถาปัตยกรรมศาสตร์	สถาบัน: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง จากการสำรวจพบว่า อยู่ในเขตชุมชนเทศบาลเมืองตรังทั้งหมด เป็นสถานที่พักผ่อนประเภทสวนสาธารณะ และสนามกีฬาจังหวัด ดังนี้

ประเภทสวนสาธารณะ

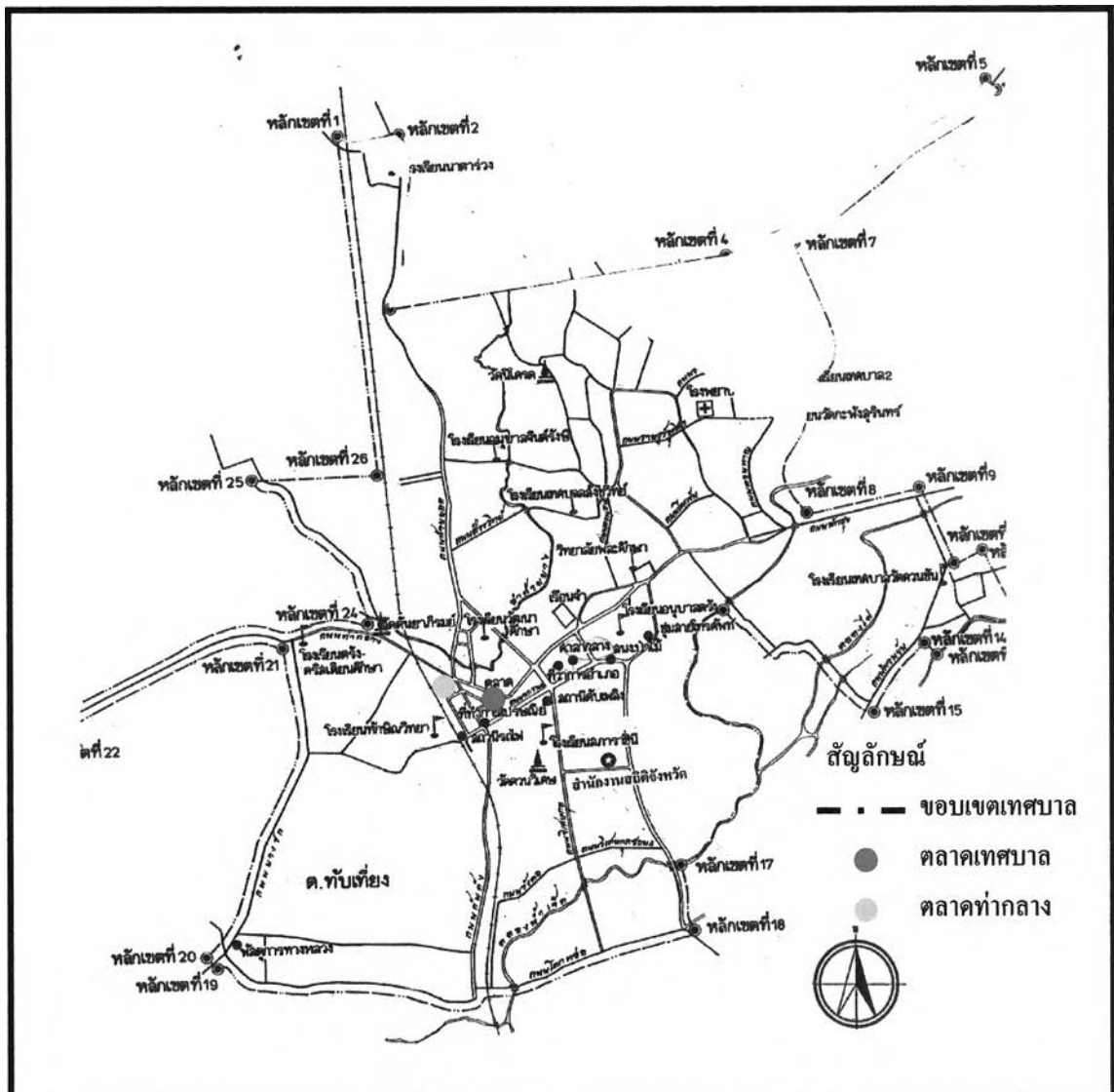
- สวนสาธารณะกระพังสุรินทร์ ถนนเวียนกระพังมีพื้นที่ 80 ไร่ เป็นสระน้ำธรรมชาติ มีสะพานคอนกรีตที่เชื่อมไปสู่ศาลากลางน้ำ 3 หลัง บริเวณสวนสาธารณะมีร้านอาหารได้ร่มไม้ไว้คอยบริการ
- อนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์ ถนนพัทลุงมีพื้นที่ 25 ไร่ เดิมทีเป็นที่ตั้งพระตำหนัก สำหรับรับเสด็จ ฯ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปัจจุบัน ตกแต่งเป็นสวนสาธารณะระดับมาตรฐาน มีประชาชนไปใช้บริการเป็นจำนวนมากทั้งเช้าและเย็น
- สวนสาธารณะทุ่งน้ำผุด ถนนน้ำผุดใต้ มีพื้นที่ 80 ไร่
- สวนสาธารณะสมเด็จพระศรีนครินทร์ 95 มีเนื้อที่ประมาณ 280 ไร่ เป็นสวนสาธารณะที่ได้มาตรฐาน ในโครงการสวนสาธารณะนารีบรมย์ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมสุขภาพจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นสวนพักผ่อนหย่อนใจขนาดใหญ่ มีบึงน้ำขนาดใหญ่ มีสวนสุขภาพ สำหรับออกกำลังกาย และพักผ่อน
- สวนสาธารณะสังขวิทย์ เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็ก เนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ 4 งาน ตั้งอยู่บนถนนสังขวิทย์ มีศาลาสำหรับนั่งพัก มีไม้ดอก ไม้ประดับหลายชนิด
- สวนสาธารณะ เรือนจำเก่า เป็นสวนสาธารณะใจกลางเมือง มีเนื้อที่ประมาณ 12 ไร่ ซึ่งอยู่ด้านหน้าจวนผู้ว่า จังหวัดตรัง เดิมทีพื้นที่แห่งนี้เป็นเรือนจำ หลังเก่าขณะนี้ ได้ย้ายออกไปสร้างใหม่ นอกตัวเมือง จึงได้มีการปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นปอดแห่งใหม่ของเมือง โดยมีการจัดสวนหย่อมอย่างสวยงาม มีการจัดประโยชน์การใช้สอยของพื้นที่ภายในอย่างลงตัว เช่น มีสนามกีฬาสำหรับเดินแอโรบิค และการออกกำลังกายประเภทอื่น ๆ มีลานเพื่อแสดงดนตรี หรือกิจกรรมต่าง ๆ มีมุมพักผ่อน ที่ร่มรื่น สำหรับประชาชนรอบบริเวณ
- สนามกีฬา สนามกีฬาจังหวัดตรัง ตั้งอยู่ถนนรัชฎา มีพื้นที่ 60 ไร่

รวมพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเป็นสวนสาธารณะ 185 ไร่ และสนามกีฬาจังหวัด 60 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 245 ไร่ เมื่อพิจารณาพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจในเขตผังเมืองรวมเมืองตรัง ในปี 2545 เปรียบเทียบกับปี 2538 พบว่า มีพื้นที่เพิ่มขึ้นจาก 164 ไร่ เป็น

245 ไร่ หรือร้อยละ 49.39 ของพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจในปี 2528 เมื่อพิจารณาพื้นที่เพื่อการพักผ่อนต่อประชากรในเขตวางผัง มีสัดส่วนเท่ากับ 283 คนต่อพื้นที่ 1 ไร่

พื้นที่สีเขียว

○ เทศบาลมีพื้นที่สีเขียว 370.40 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนประชากร 1 คน : 5.79 ไร่ ซึ่งถือว่าพื้นที่สีเขียวสูงกว่ามาตรฐานกรมการผังเมือง ทำให้ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลได้รับอากาศที่บริสุทธิ์ นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวบริเวณเกาะกลางถนน , หนองน้ำสาธารณะ , สถานที่ราชการ , สนามกีฬา , การปลูกสวนหย่อมในชุมชน/โรงเรียน

หัวข้อ : แนวทางการพัฒนาย่านและชุมชนเมืองตรัง			
แผนที่ 3.3.7 แสดงตลาดในเขตเทศบาล			
ภาควิชา : การวางแผนภาคและเมือง	ที่มา : สำนักงานผังเมืองจังหวัดตรัง		
คณะ : สถาปัตยกรรมศาสตร์	สถาบัน : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

ตลาด

ซึ่งมีจำนวนตลาดสด 2 แห่ง เท่ากับปี 2538 แต่จำนวนพื้นที่ตลาดสดเปลี่ยนแปลงจาก 3 ไร่ 10 ตารางวา เป็น 13 ไร่ ในปี 2545 ซึ่งตลาดสดตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองตรังทั้ง 2 แห่ง ดังนี้

1. ตลาดสดเทศบาล ตั้งอยู่ถนนราชดำเนิน
2. ตลาดสดท่ากลาง เป็นตลาดเอกชนดำเนินการ

3.3.4 สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

สภาพการคมนาคมและการขนส่ง

การคมนาคมและขนส่งภายในเขตวางผังเมืองตรัง สามารถติดต่อกับชุมชนอื่นๆ ได้ 3 ทาง คือ การคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

1. ทางบก โดยทางรถยนต์และรถไฟ

- ทางรถไฟ มีสถานีรถไฟอยู่ที่อำเภอเมืองตรัง มีทั้งขบวนรถโดยสารและขบวนรถรับ-ส่งสินค้า โดยมีระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึง จังหวัดตรัง 845 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 15 ชั่วโมง โดยขบวนรถเร็วที่ 41 จากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดตรัง และขบวนรถเร็วที่ 42 จากจังหวัดตรัง ถึง กรุงเทพฯ

การคมนาคมทางรถไฟ มีรถเร็วและรถด่วนจากสถานีรถไฟหัวลำโพงถึงสถานีตรัง

	กทม.	ตรัง	กันตัง	ตรัง	กทม.
รถด่วน	17. 05	07. 35		17. 30	08. 45
รถเร็ว	18. 20	10. 11	10. 50	13. 45	06. 15

ตาราง 3.3.15แสดงเวลาเดินรถไฟ

- ทางรถยนต์ สามารถใช้ติดต่อภายในจังหวัดและจังหวัดต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบาย ซึ่งมีทั้งทางหลวงแผ่นดิน ทางมาตรฐาน รพช. ทางหลวงชนบทในความรับผิดชอบขององค์การ

บริหารส่วนจังหวัด และทางหลวงชนบทในความรับผิดชอบของ กรป. กลาง เชื่อมโยงเป็นโครงข่ายของการคมนาคมภายในจังหวัด

2. ทางน้ำ เนื่องจากจังหวัดตรังมีอาณาเขตติดต่อกับทะเลอันดามัน ดังนั้น จึงมีการคมนาคมติดต่อทางน้ำกับจังหวัดต่างๆ โดยทางเรือกับจังหวัดแถบชายฝั่งทะเลอันดามันและสามารถติดต่อกับต่างประเทศเพื่อขนส่งสินค้าได้ เช่น ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ โดยมีท่าเทียบเรือในจังหวัดจำนวน 2 แห่ง คือ ท่าอ่าวกันตังและท่าอ่าวปะเหลียน

ส่วนภายในจังหวัดก็มีแม่น้ำลำคลองหลายสาย เช่น แม่น้ำตรัง ซึ่งมีจุดกำเนิดจากจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านอ่าวห้วยยอด อ่าวเมืองและอ่าวกันตัง แต่ประชาชนไม่นิยมใช้ในการคมนาคม เพราะการคมนาคมทางบกสะดวกและรวดเร็วกว่า

3. ทางอากาศ จังหวัดตรังมีสนามบินอยู่ 1 แห่ง คือ ท่าอากาศยานตรัง อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศใต้ ประมาณ 7 กิโลเมตร มีพื้นที่ 1,029 ไร่ 2 งาน 46 ตารางวา มีทางวิ่งกว้าง 30 เมตร ยาว 1,500 เมตร ทางขับกว้าง 15 เมตร ยาว 145 เมตร ลานจอดเครื่องบินหน้าทำการท่าอากาศยาน กว้าง 60 เมตร ยาว 90 เมตร สามารถจอดเครื่องบินชนิด BAE 146 – 300 1 เครื่อง และ ATR 42 1 เครื่อง ให้บริการโดยบริษัทการบินไทย จำกัด มีสถิติผู้โดยสารปี 2544 ขาเข้า 7,501 คน ขาออก 6,908 คน สินค้าขาเข้า 59.27 ตัน ขาออก 12.82 ตัน

การคมนาคมทางอากาศ มีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ-ตรัง ทุกวันวันละ 1 เที่ยวบิน

	กทม.	ตรัง	กทม.
การบินไทย	09. 30	10. 30 11. 10	12. 40
พีบีแอร์	15. 20	16. 50 17. 10	18. 40

ตาราง 3.3.16 แสดงเวลาการคมนาคมทางอากาศ

จากสภาพปัจจุบันการจราจรโดยทั่วไปภายในเขตเทศบาลเมืองตรัง จัดได้ว่าอยู่ในสภาพที่คล่องตัวพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณการจราจรบนถนนสายต่างๆ ยังมีปริมาณไม่สูงมากนัก จะมีปัญหาในช่วงเร่งด่วน เข้า-เย็น ในบางจุด บางบริเวณ เช่น ถนนพระราม 6 ช่วงถนนกันตังถึงซอย 4 ถนนตลาดกลาง จะมีปริมาณการจราจรสูงสุดถึง 6,357 คันหน่วยรถยนต์นั่ง/ชั่วโมงเร่งด่วน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นถนนแยกบริเวณตลาด และชุมชนเมือง มีอาคารร้านค้า โรงแรม สถานที่ราชการอยู่ในบริเวณนี้ และถนนห้วยยอดตั้งแต่แยกถนนวิเศษกุล ถึงถนนสังขวิทย์จะมีปริมาณการจราจร 4,512 คันหน่วยรถยนต์นั่ง/ชั่วโมงเร่งด่วน นอกจากนี้ยังมีถนนที่มีปริมาณการจราจรมากกว่า

2,000 คันหน่วยรถยนต์นั่ง/ชั่วโมงเร่งด่วน อีกหลายสายในชุมชน เช่น ถนนพหลุ่ ถนนเฉลิมปัญญา ถนนรัชฎา ถนนวิเศษกุล เป็นต้น

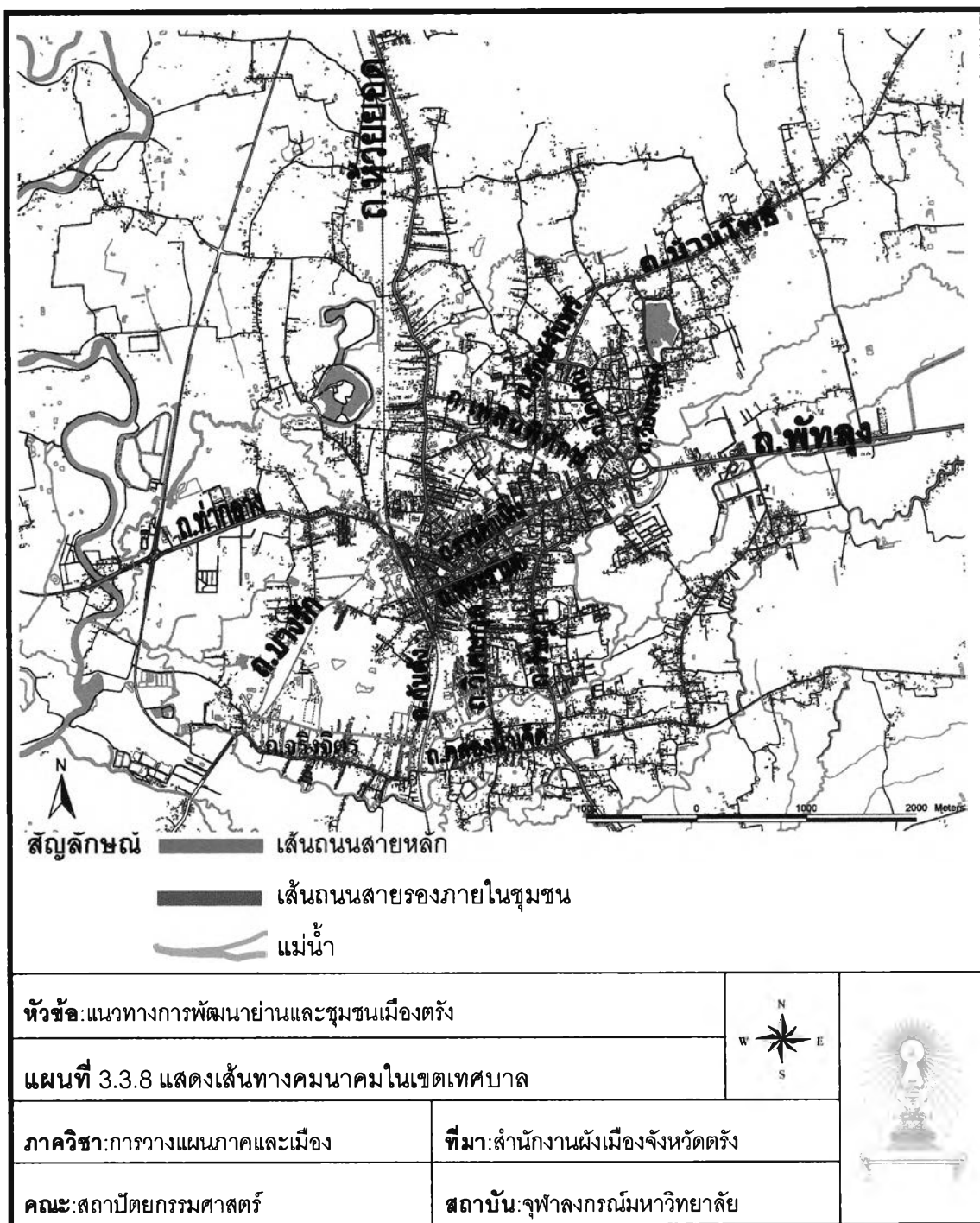
จากการสำรวจปริมาณการจราจรในเขตวางผังเมืองรวม ปรากฏว่าปริมาณการจราจรในถนนเกือบทุกสายจะมีปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้น และในอนาคตจะเพิ่มมากขึ้นอีกอย่างแน่นอนจึงสมควรที่ท้องถิ่นผู้ปฏิบัติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมโยธาธิการ กรมทางหลวง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จะต้องดำเนินการก่อสร้าง ปรับปรุงถนนสายต่างๆ ที่ปรากฏตามผังเมืองรวมตามผังเมืองรวม พร้อมทั้งเพิ่มเติมถนนสายย่อยภายในพื้นที่ในเขตวางผังเมืองรวมตามความเหมาะสม เพื่อรองรับปริมาณการจราจรที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างพอเพียง

ประเภทและขนาดเส้นถนน

แยกการจราจรในเมืองออกจากการจราจรระหว่างเมือง ด้วยถนนประเภทต่างๆ ตามที่ได้จำแนกประเภทไว้ ซึ่งจะทำหน้าที่แตกต่างกันออกไปโดยประกอบไปด้วยถนน 4 ประเภท ดังนี้

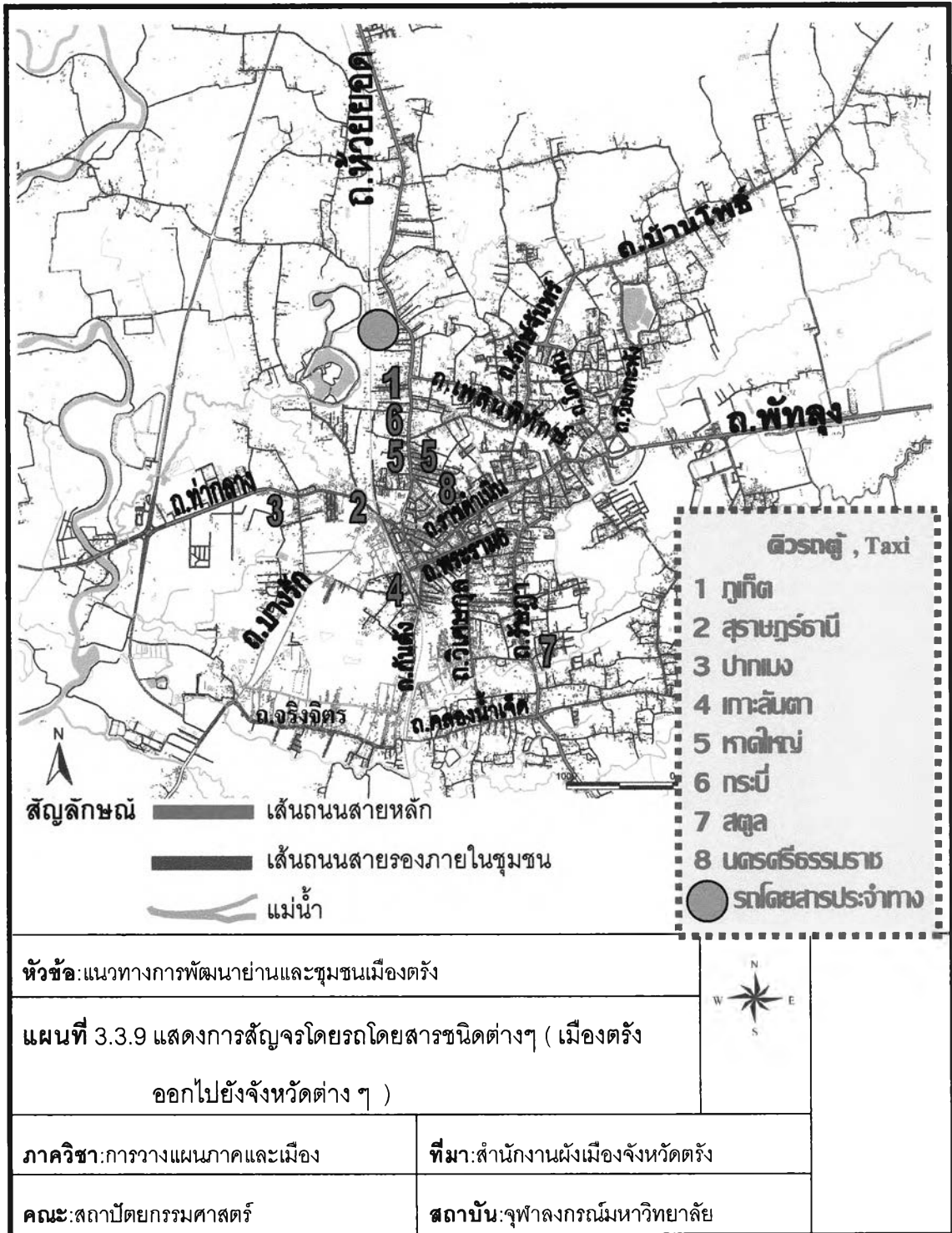
1. ถนนสายประธาน เป็นถนนสายสำคัญของระบบถนนของผังเมืองรวมฉบับนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นถนนที่รองรับปริมาณการจราจรเข้า หรือออกเมือง และการจราจรประเภทผ่านเมืองที่มีความเร็วสูง ถนนเหล่านี้ต้องมีการควบคุมการเชื่อมต่อในส่วนของบริเวณทางร่วมทางแยกอย่างเหมาะสม ถนนประเภทนี้ได้แก่ถนนที่มีขนาดเขตทางตั้งแต่ 30.00 เมตรขึ้นไป เช่น ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 403 ถนนท่ากลาง ถนนห้วยยอด เป็นต้น
2. ถนนสายหลัก เป็นถนนที่รองรับปริมาณการจราจรจากถนนสายประธาน เพื่อกระจายไปตามถนนสายรอง ซึ่งอาจจะมีการจราจรประเภทผ่านเมืองผสมอยู่ด้วย เป็นถนนที่ใช้ประโยชน์ในการเชื่อมต่อส่วนต่างๆ ของเมืองเข้าด้วยกัน ถนนประเภทนี้ได้แก่ ถนนที่มีขนาดเขตทางตั้งแต่ 20.00 เมตร เช่นถนนกันตัง ถนนน้ำผัดเหนือ เป็นต้น
3. ถนนสายรอง เป็นถนนที่รองรับปริมาณการจราจรจากถนนสายหลักเข้าสู่ถนนสายย่อย เป็นถนนที่ใช้เชื่อมต่อในแต่ละย่านของการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละประเภท ถนนประเภทนี้ได้แก่ถนนที่มีขนาดเขตทางตั้งแต่ 14.00 เมตร เช่น ถนนควนขนุน เป็นต้น
4. ถนนสายย่อย เป็นถนนที่รองรับปริมาณการจราจร จากถนนสายรอง เข้าสู่บริเวณพักอาศัยภายในเขตผังเมืองรวม เป็นถนนเดิมที่มีอยู่แล้วในแต่ละย่านของการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละประเภท ที่มีได้กำหนดไว้ในแผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง ซึ่งอาจจะเป็นถนนตัดใหม่ที่ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้เองนอกเหนือจากแผนผังแสดงโครงการ

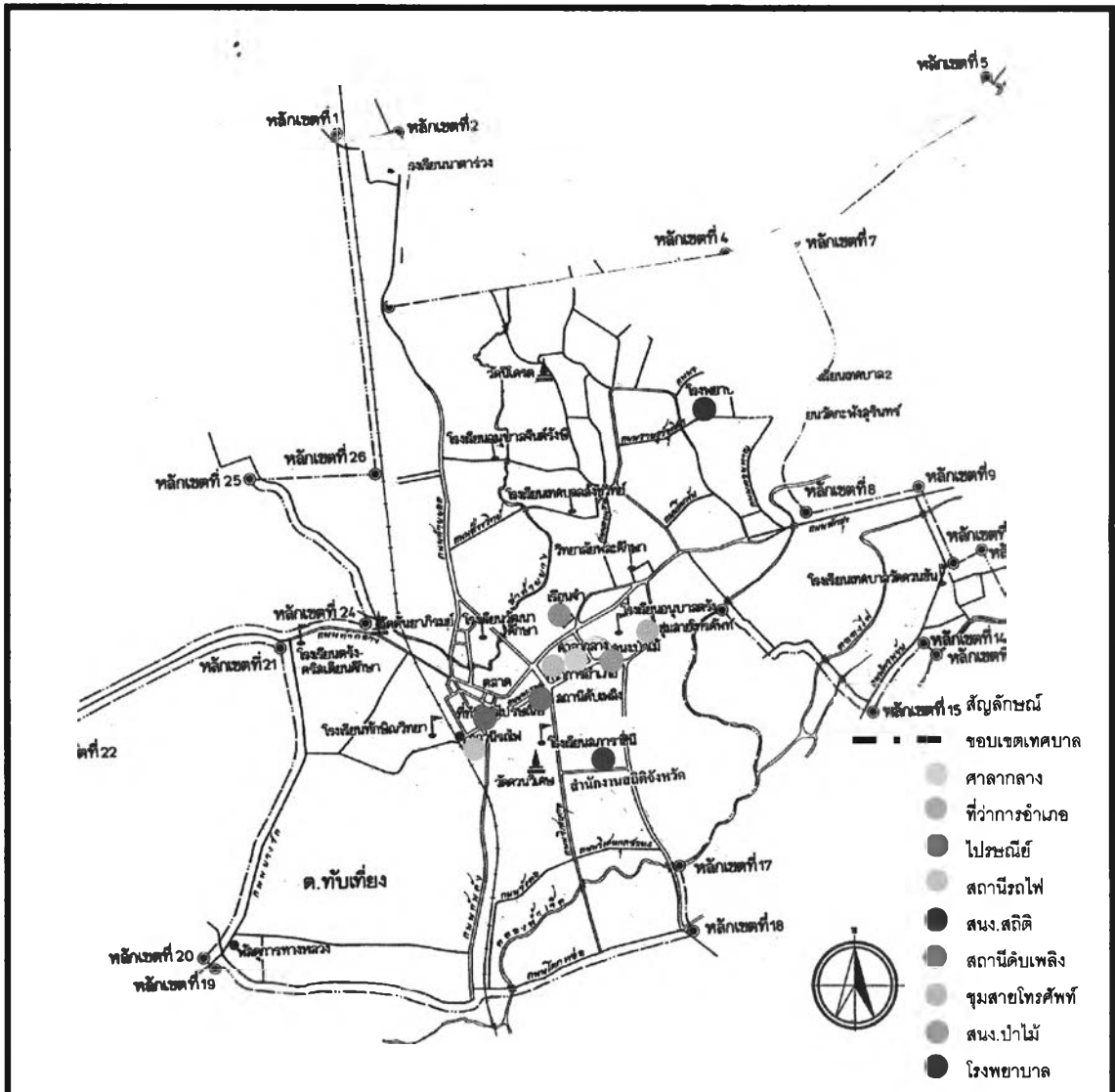
คมนาคมและขนส่ง ทั้งนี้จะต้องมีขนาดเขตทางเพียงพอในการช่วยเหลือป้องกันอัคคีภัย และบรรเทาสาธารณภัยได้

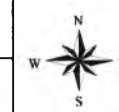

สถานีขนส่งผู้โดยสาร

ชุมชนเมืองตรังมีสถานีขนส่งผู้โดยสารตั้งอยู่บริเวณถนนห้วยยอด เป็นสถานีขนส่งโดยสารขนาดเล็กของเอกชน ปัจจุบันใช้สำหรับจอดรับ-ส่งผู้โดยสารระหว่าง ตรัง-กรุงเทพฯ รถโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัด ระหว่างอำเภอ

หัวข้อ: แนวทางการพัฒนาย่านและชุมชนเมืองตรัง			
แผนที่ 3.3.10 .แสดงบริการทางสังคมในเขตเทศบาล			
ภาควิชา: การวางแผนภาคและเมือง	ที่มา: สำนักงานผังเมืองจังหวัดตรัง		
คณะ: สถาปัตยกรรมศาสตร์	สถาบัน: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

3.3.5 บทบาทของชุมชนเมืองตรัง

บทบาทของชุมชนเมืองตรังที่มีต่อจังหวัด ชุมชนเมืองตรังเป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ในตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยชุมชนอื่นในด้านพาณิชยกรรม อุตสาหกรรมและ เกษตรกรรม เว้นแต่เครื่องมือ เครื่องใช้และด้านวิชาการต่างๆที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูงที่ต้องอาศัยชุมชนที่ใหม่กว่า เช่น กรุงเทพมหานคร หาดใหญ่ สงขลา เป็นต้น ศูนย์กลางหลักของชุมชน ได้แก่ บริเวณพาณิชยกรรมที่ให้บริการด้านความสะดวก ความสบาย รวมทั้งการขายปลีก ขายส่งทั้งหมดโดยรองรับผลิตภัณฑ์จากสาขาอุตสาหกรรมทั้งหมด หรือเกือบทั้งหมด ซึ่งแยกเป็นส่วนที่ใช้สำหรับบริโภคภายในชุมชนและบริเวณพื้นที่รอบๆ (Hinterland) อีกส่วนหนึ่งส่งออกจำหน่ายทั่วประเทศและต่างประเทศ พื้นที่ชนบทของชุมชนโดยรอบทั้งหมดเป็นพื้นที่ที่ผลิตอาหารส่งเลี้ยงชุมชนเมือง โดยทางจังหวัดมีแผนและพัฒนาด้านการศึกษา การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การคมนาคมและขนส่ง และเน้นเป็นพิเศษในสาขาด้านการเกษตร โดยให้การส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆแก่เกษตรกร เพื่อเพิ่มวัตถุดิบให้แก่โรงงานอุตสาหกรรม และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ทำให้ระบบเศรษฐกิจสมบูรณ์แบบรวมทั้งการนำเข้าสินค้าบางประเภท และการส่งออกสินค้าที่ผลิตได้ในชุมชนที่เหลือบริโภค เช่น ปลากระป๋อง หอยลายกระป๋อง และผลิตภัณฑ์อื่นๆของตราปุ่นปู้ย เป็นต้น การเกิดการหมุนเวียนของระบบเงินตราภายในชุมชนเมือง จะเห็นว่าเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเกิดความสัมพันธ์กันสูง

การนำเข้าวิชาการระดับสูงทางสาขาเทคโนโลยีและวิชาการทางด้านอื่นๆโดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรม จึงเป็นสิ่งที่ควรจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกซึ่งนำมาพัฒนาในสาขาต่างๆอย่างเป็นระบบตามความเหมาะสมที่เป็นไปได้ เพื่อผลักดันหรือพัฒนาชุมชนและบริเวณโดยรอบให้พึ่งพาอาศัยตนเองได้อย่างสมบูรณ์แบบ